

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Historie

Studijní program: Historická studia

Studijní obor: Kulturněhistorická a muzeologická studia

Malovcové z Pacova v pozdním středověku

Malovec's from Pacov in the late Middle Ages

Bakalářská práce: 13-FP-KHI-121

Autor:

Petr Šerkop

Podpis:

.....

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Zelenka

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
47	0	1	0	32	2

V Liberci dne: 26. července 2013

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr ŠERKOP**
Osobní číslo: **P09000708**
Studijní program: **B7106 Historická studia**
Studijní obor: **Kulturněhistorická a muzeologická studia**
Název tématu: **Malovcové z Pacova v pozdním středověku**
Zadávací katedra: **Katedra historie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se pokusí nastínit osudy šlechtického rodu Malovců z Pacova v 15. a na počátku 16. století. Zejména se bude věnovat roli, kterou tento rod sehrál v bouřlivém období husitské revoluce. Představen bude vývoj majetkové domény. Práce bude vycházet jak ze sekundární literatury, tak z dobových písemných pramenů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

František Michálek BARTOŠ, České Dějiny, II/ 5-7, Praha 1947, 1965, 1966

Josef DOBIÁŠ, Dějiny královského města Pelhřimova a jeho okolí: doba předhusitská, Pelhřimov, 1927.

Josef DOBIÁŠ, Dějiny královského města Pelhřimova a jeho okolí: doba reformační, Pelhřimov, 1936.

August SEDLÁČEK, Hrady, zámky a tvrze Království českého 4, Tábor-sko, Praha 1995

František ŠMAHEL, Husitská revoluce 1-4, Praha 1996

Rudolf URBÁNEK, České dějiny III/1-4, Praha, 1915, 1918, 1930, 1962

Petr ČORNEJ, Velké dějiny zemí Koruny České V, Praha - Litomyšl, 2000

Petr ČORNEJ, Velké dějiny zemí Koruny České VI, Praha - Litomyšl, 2007

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jaroslav Zelenka
Katedra historie

Datum zadání bakalářské práce: **29. dubna 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **27. dubna 2012**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Milan Svoboda, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 29. dubna 2011

Čestné prohlášení

Název práce: Malovcové z Pacova v pozdním středověku
Jméno a příjmení autora: Petr Šerkop
Osobní číslo: P09000708

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 25. 7. 2013

Petr Šerkop

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Jaroslavu Zelenkovi za konzultace, rady, čas věnovaný mé práci a hlavně za velké množství trpělivosti, kterou projevil při vedení mé práce. Chtěl bych také poděkovat své rodině a přátelům, kteří mě po celou dobu mého studia podporovali a v neposlední řadě také Katedře historie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL, která mi přes své pedagogické pracovníky umožnila poznávat historii.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá rytířským rodem Malovců, přesněji jednou větví tohoto rodu, kterou jsou Malovci z Pacova. Pojednává o držbě města Pacova tímto rodem, o činnostech příslušníků rodu v období husitské revoluce a o politickém vývoji v této době. Práce dále mapuje život a osudy Zdeňka Malovce z Pacova a činnost jeho skupiny v první čtvrtině 16. století. Závěr práce se věnuje ekonomické situaci a orientaci Malovců v podnikatelské a úvěrové činnosti, která jim pomáhala rozšiřovat svá dominia. Činnost je zaměřena na finanční operace zaměřené většinou na příslušníky z řad Rožmberků a pánů z Hradce.

Klíčová slova

Malovcové, Malovec, Pacov, Malovice, Zdeněk Malovec z Pacova, Borotín, Rožmberk, Páni z Hradce, Bohuslav Malovec, Jan mladší Malovec, Jan Hus

Annotation

This thesis deals with the Knight's family of Malovec, exactly one branch of this family, which are the Lords of Pacov. It discusses the tenure of Pacov by the following family, the members of the generation (family) during the Hussite revolution and political developments in this period. The work also charts the life and fates of Zdenek Malovce of Pacov, and activities of the group in the first quarter of the 16th century. The conclusion deals with the economic situation and the orientation of Lords in this business and lending activities, which helped them to expand their dominion. The activity is focused on the financial operations aimed mostly members from the ranks of the Rosenbergs and the Lords of Hradec.

Keywords

Malovcové, Malovec, Pacov, Malovice, Zdeněk Malovec of Pacov, Borotín, Vilém of Rožmberk, Lords of Hradec, Bohuslav Malovec, Jan junior Malovec, Jan Hus

Die Annotation

Diese Arbeit beschäftigt sich mit dem Rittergeslecht Malovec, genau mit einem Zweig dieser Familie, die die Herren von Pacov sind. Es beschreibt die Amtszeit von Pacov mit dieser Familie, die Mitglieder des Rittergeslecht während der Hussitenrevolution und politischen Entwicklungen in diesem Zeitraum. Die Arbeit fasst auch das Leben um und Schicksal von Zdenek Malovce aus Pacov und Aktivitäten der Gruppe im ersten Quartal des 16. Jahrhunderts. Der Abschluss der Arbeit befasst sich mit der wirtschaftlichen Lage und der Ausrichtung des Lords in den Geschäfts und Kreditgeschäft, die ihnen ihre Herrschaft zu erweitern geholfen. Die Aktivität ist auf die finanziellen Operationen meist auf die Mitglieder aus Herren von Rosenbergs und der Herren von Hradec gezielt.

Schlüsselwörter

Malovcové, Malovec, Pacov, Malovice, Zdeněk Malovec aus Pacov, Borotín, Vilém aus Rožmberk, Herren aus Hradec, Bohuslav Malovec, Jan jüngeren Malovec, Jan Hus

Seznam zkratek

AČ Archiv český

CS Cizí statky

CR Cizí rody

ČS České sněmy

DZV Desky zemské větší

SM Stará manipulace

JSH Jihočeský sborník historický

1. Úvod	12
2. Malovcové z Malovic.....	14
2.1 Malovice.....	14
2.2 Erbovní znamení	14
2.3 Rodokmen	15
3. Pacov za Vlady rodu Malovců z Pacova (1402-1528)	18
3.1 Počátky panství za Petra a Jana Malovce	18
3.2 Spor Petra Malovce z Pacova s Jindřichem z Dubé a na Humpolci	18
3.3 Stížní list Petra Malovce z Pacova	19
3.4 Pacov za správy Jana Malovce z Pacova	19
3.5 Husitské války na Pacovsku	20
3.6 Jan Malovec z Pacova a bitva u Lipan	20
3.7 Jan mladší Malovec z Pacova.....	21
3.8 Pacovská privilegia	21
3.9 Bohuslav Malovec z Pacova	23
3.10 Pavel Malovec z Pacova.....	23
3.11 Prodej panství.....	24
4. Zdeněk Malovec a jeho lapkovská skupina	25
4.1 Lapkovská činnost.....	25
4.2 Členové skupiny	26
4.3 Činnost lapkovské skupiny.....	30
4.4 Přepadení tábořský kupců	32
4.5 Vzestup Malovců.....	34
4.6 Závěr života Zdeňka Malovce z Pacova.....	35
5. Podnikání rodu Malovců	36
5.1 Majetkový vývoj rodu	36
5.2 Spor mezi Malovci a Zikmundem Vencelíkem z Vrchovišť	39
5.3 Sousední panství.....	39
5.4 Spor o Rábí a ekonomický pád Diviše Malovce z Libějovic	39
5.5 Panství Hluboká	40
5.6 Bohuslav Malovec.....	40
5.7 Poslední transakce	41
5.8 Zemské úřady a politická aktivita Malovců	41
5.9 Úvěrové podnikání	42

5.10 Půjčky Rožmberkům	43
5.11 Půjčky pánům z Hradce.....	45
5.12 Malovcové jako věřitelé	46
5.13 Malovcové jako Dlužníci	47
5.14 Vilém starší Malovec	48
5.15 Půjčky v rámci rodu	51
6. Závěr	52
Seznam použitých pramenů a literatury	54
Seznam pramenů	54
Seznam literatury.....	56
Přílohy	58
Příloha č. 1 – Listina Jana mladšího z Pacova	58
Příloha č. 2 – Erb Malovců z Malovic	59

1. Úvod

Cílem bakalářské práce je zachytit majetkový a politický vzestup rytířského rodu Malovců. Vzestup rodu započal v období husitských válek, ale hlavní těžiště vzestupu je od poloviny 16. století a končí v předbělohorském období. Toto téma jsem zvolil záměrně, neboť o jihočeském rodu Malovců nebyla vydána žádná ucelená publikace, pouze několik článků ve sbornících.

Původní záměr zpracovat historii celého rodu se ukázal příliš rozsáhlý, neboť by obsahoval informace od počátku 14. století až do první poloviny století 20. Rytířský rod Malovců prošel během staletí několika rozrody, některé byly významné, jiné již o něco méně. Většina větví tohoto rodu vymřela v první polovině 19. století, pouze jedna se dožila 20. století. Rod Malovců vymřel po meči v roce 1905 osobou Antonína Malovce, přesněji zemřel Antonín 22. srpna 1905 při honu v Nisku-Haliči, kde sloužil jako císařský podmaršálek a velitel 13. armádního sboru v Záhřebu. Tento Malovec byl zajímavý tím, že se pokusil zdokumentovat historii svého rozvětveného rodu. S touto činností mu byli nápomocni velkostatkář ze Smilkova August Doerr, Jan Dobřenský a hlavně August Sedláček. Díky jejich činnosti se povedlo shromáždit záznamy o více než 1 200 mužských příslušnících tohoto rodu.¹ Z tohoto počtu vyplývá, že zpracování kompletních informací o rodu Malovců z Malovic a jejich rodových větvích by bylo velmi náročné a nad rámec bakalářské práce. Proto se práce zaměřuje jen na jednu větev a to na Malovce z Pacova.

Práce je rozdělená do čtyř dílčích celků. V první kapitole je nastíněn původ rodu společně s erbovní pověstí. V druhé části je popsán rodokmen Malovců z pacovské větve tohoto rodu. Ve třetí jsem se zaměřil na zmapování osudu pacovského panství, včetně informací o některých příslušnících této větve v období husitských válek a v době po nich. Třetí kapitola se dále zabývá činností Zdeňka Malovce z Chýnova (Pacova) a jeho lupičskou skupinou, která operovala hlavně na území jižních Čech a jejíž počátek je datován do první čtvrtiny 16. století. Činnost této skupiny je velmi dobře zmapována díky informacím z výsledků jednotlivých zadržených příslušníků této skupiny. Prameny také hovoří o kořisti, kterou tato skupina během své činnosti získala. Poslední část práce je zaměřená na ekonomickou činnost rodu Malovců. Jedná se zejména o úvěrovou činnost orientovanou na příslušníky z řad Rožmberků a pánů z Hradce. Dále jsou zde zpracovány i majetkové

¹ F., Teplý: *Záhada v rodokmenu Malovců z Malovic*, Malenice 1929

poměry rodu týkající se především rozšiřování panství a nákupu nových zboží díky poskytovaným úvěrům. Nachází se zde rovněž popis události, která postihla Viléma Malovce.

Hlavním cílem práce tedy bylo vytvořit ucelené dílo zaměřené na Malovce z Pacova a s důrazem na významné členy tohoto rodu a na držbu panství, které dalo název celé této větvi.

2. Malovcové z Malovic

2.1 Malovice

Původně zemanský rod, který pocházel z tvrze Malovice u Netolic. Prvním známým předkem tohoto rodu, o kterém máme k dispozici informace, se jmenuje Bohuslav z Malovic (1313-1341), jenž sídlil na tvrzi v Malovicích. Tato tvrz se do dnešní doby nezachovala a neexistuje k ní ani žádný podrobný popis či nákres. Jediné, co o tvrzi víme, je umístění období jejího zániku a skrovný následující popis: Tvrz byla chráněna dvěma věžemi, palácem s velkou síní, dále se zde nacházely maštale, most a barbakán. Tvrz se nacházela v Malých Malovicích, dnes se tato část jmenuje Malovičky. V místě, kde dříve stávala tvrz, dnes stojí domy číslo popisné 10 a 11 a stavby k nim přiléhající. Osud tvrze se datuje do roku 1563, kdy bylo tehdejším majitelem tvrze Vilémem z Rožmberka rozhodnuto o výstavbě rybníka. Starý rybník zvaný Otrhanec byl nahrazen novým rybníkem, který se jmenoval Horní malovecký, na jehož hráze byly použity kameny právě z Malovecké tvrze. Poslední zmínky o pusté tvrzi v Malovicích pochází z let 1597-1599, poté informace z pramenů mizí, jelikož byla tvrz srovnána se zemí a půda, na které se nacházela, byla zastavěna domy.²

2.2 Erbovní znamení

K původu rodu Malovců se váže pověst, jež se týká i jejich erbovního znamení. Erbem Malovců byla polovina zlatého koně na modrém štítu.³ Tento erb se velmi podobá erbu pánů z Pardubic. V erbovní pověsti se praví, že společný předek obou rodů, jistý Ješek z Pardubic, pronikl se svými vojáky při obléhání Milána v roce 1158 do města, kde loupil. Když se poté vracel obtěžkán kořistí, těsně za jeho zády se spustila mříž městské brány, která přetřala jeho koně vedví. Ješek se do tábora vrátil pěšky i se sedlem a vaky plnými cenností, za což mu král Vladislav I. udělil výše popsany erb.⁴ Tato pověst je pravděpodobně smyšlená, stejně jako pověst o původu Rožmberků z italského rodu Orsini, kterou vymyslel Oldřich II. Z Rožmberka. Jak je již zmiňováno, prvním písemně doloženým Malovcem je Bohuslav, o němž existuje první záznam z roku 1313. Navíc jak by tento Ješek z Pardubic mohl získat erb v roce 1158, když první zmínka o Pardubicích pochází až z roku 1295, kdy byl papežem

² <http://www.malovice.cz/index.php?nid=7307&lid=cs&oid=1240954>, 5. 9. 2012

³ Viz.: Příloha č. 2

⁴ <http://www.kalenice.cz/dej3.php>, 5. 9. 2012

Bonifácem VIII. potvrzen klášter Cyrilů, společně s kostelem svatého Bartoloměje.⁵ Zde se tudíž jedná o snahu středověkých šlechticů udělat svůj rod starší a váženější.

2.3 Rodokmen

Pacovská rodová větev Malovců byla nejvíce spřízněná s větví z Chýnova, neboť za prvního historicky doloženého Malovce je považován Bohuslav Malovec, u něž je udáván letopočet 1313-1341. Bohuslav měl tři syny: Peška (1352-1384), Jana Haníka (1374) a Diviše (1374-1389) a který vládl na Libějovicích. Tito bratři neměli potomky, nebo se o nich alespoň historické prameny nezmiňují. Pokračování rodu zařídil Jan Haník, který zemřel v roce 1374. Ten měl rovněž tři syny Zikmunda (1415) a dvojčata Petra a Jana (1404-1420), kteří již vládli na Pacově. Další potomky měl Petr, jednalo se o Diviše a Bohuslava (1448) a Jana mladšího z Malovic a Chýnova (1423-1488), ten se na svoji dobu dožil dlouhých 65 let a vládl na Chýnově a Pacově, což se dá odvodit z jeho predikátu. Manželkou Jana mladšího z Malovic byla Afra Ulická z Plešnic, se kterou měl pět synů a dvě dcery. Byl to Zdeněk Malovec z Chýnova (1464-1512), který získal Vimperk a založil tak další větev Malovců z Chýnova a Vimperku. Tuto větev založil se svou ženou Kateřinou z Radiče, se kterou měl dva syny a pět dcer. Zdeněk Malovec vykonával funkci nejvyššího zemského písaře. Dalším synem Jana mladšího Malovce z Malovic a Chýnova byl jeho jmenovec Jan Malovec z Pacova (1486-1515), který se spolu se svojí manželkou Annou z Barchova usídlil na Borotíně. Dalším dítětem byla dcera Johana, u které se nachází pouze letopočet 1509. Dalším potomkem v pořadí byl syn, který se jmenoval Mikuláš Malovec z Pacova (1512-1537). Následuje dcera Kateřina, jež se provdala za Jana Bohuchvala z Hrádku. Poslední syn se jmenoval Pavel Malovec z Pacova (1488- cca1515), který se oženil s Annou z Leskovce, s níž měl tři potomky. Dvě dcery, Alžbětu (1523-1547), která se provdala za Jana Tunkla ze Zábřehu, a Markétu (1572), kterou získal za manželku Adam ze Šternberka. Syn se jmenoval Mikuláš, ale více se o něm zdroje nezmiňují. Posledním, pátým synem a zároveň pokračovatelem rodové linie byl Oldřich Malovec z Pacova (1487-1527), který sídlil na Chýnově a Vilémovicích. Oldřich Malovec z Pacova byl dvakrát ženatý. První manželkou byla Kateřina Mirková z Mirku a druhou Eliška Vrábská z Vrábí. Z těchto manželství vzešlo šest potomků, tři synové a tři dcery. Dcera Kateřina se provdala za Diviše Malikovského z Bysně, Markéta se pak provdala za Buriána z Otic. U poslední dcery je známo pouze jméno - Ofka. Synové byli Jan (1510-1534), sídlící na Chýnově, dále Petr (1510-1521) a posledním

⁵ J., V., Diviš: *O starých památkách uměleckých a historických děkanského chrámu sv. Bartoloměje v Pardubicích*. Pardubice: Jednota pro rozšíření děkanského chrámu Páně v Pardubicích, 1908

byl Zdeněk Malovský z Chýnova (1510-1578), který sídlil na Chýnově a Kamenici. Zdeněk byl stejně jako jeho otec Zdeněk Malovský z Chýnova dvakrát ženatý. První ženou byla Magdaléna z Leskovce a druhou ženou Zdina Kořenská z Terešova.⁶ U tohoto jména se nejspíše jedná o chybu v literatuře nebo překlep autora, neboť majitelem zmiňované Kamenice byl v letech 1549-1570 Zdeněk Malovec z Malovic a Chýnova a nebyl zde žádný Zdeněk Malovský z Chýnova.⁷ Zdeněk Malovec z Chýnova měl tři potomky, z nichž dva byly dcery: Zdina a Kateřina. Kateřina se provdala za Pavla Boubínského z Újezda, o Zdině prameny dále nehovoří. Syn Zdeňka Malovce z Chýnova se jmenoval Jan (1549-1598). Sídlil na Chýnově a Kamenici. Za manželku pojal Magdalénu Španovskou z Lisova, se kterou měl dceru Annu Magdalénu (1584-1615). Ta sídlila na Chýnově a Kamenici a provdala se za Zikmunda Matyáše Vencelíka z Vrchovišť. Druhým potomkem Jana byl syn Michal, jenž sídlil na Chýnově, Kamenicích a Černovicích, a zemřel v roce 1604. Posledním potomkem Jana byl jeho jmenovec Jan, který se oženil s Ludmilou Kamenickou z Kamenic. S Ludmilou měl Jan pouze jednu dceru Magdalénu, která se provdala za Jana z Vřesovic a tím vymírá větev Malovců z Pacova po přeslici. Po rozrodu této větve od prvního Malovce, kterým byl Bohuslav z Malovic, až po posledního Malovce, kterým byl Jan, se dostaneme na osm generací, respektive na devět, pokud započítáme i Janovu jedinou dceru Magdalénu, s níž tato rodová větev zaniká. Ze záznamů se dozvídáme, že tato větev Malovců z Pacova žila více než tři století. Celkem měla Pacovská větev 22 mužských členů. Pokud tedy započítáme i již zmiňovaného Zdeňka Malovce z Chýnova, který je zakladatelem větve z Chýnova a Vimperku, jinak se jedná o 21 mužů. Žen bylo v této rodové větvi 15. Celkem měli Pacovští 37, respektive 36 členů v 9 generacích. Zajímavostí je, že první tři generace po Bohuslavu z Malovic, byly ryze mužské a každá měla 3 syny, a naopak v páté generaci se objevuje jedna celá generace dcer. Jedná se od dcery Jana Malovce z Pacova, který měl se svojí ženou Annou z Barchova 4 dcery. První se narodila roku 1524 a dostala jméno Alžběta. Ta byla provdána za Arnošta Černčinského z Kácova. Dále následovala dcera Kateřina, která se narodila roku 1531. V roce 1536 byla následována Ofkou, se kterou se oženil Vojtěch Kaplír z Sulevic. Rok nato se narodila poslední z dcer, Anežka. Obě neprovdané dcery sídlily na Borotíně. Další zajímavostí je, že ve všech generacích, kde byli mužští potomci, se objevuje jméno Jan,

⁶ K., Třiska, kolektiv autorů: *HRADY, ZÁMKY A TVRZE V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A VE SLEZSKU Jižní Čechy*, Praha, 1986, s. 242-243

⁷ <http://www.kamenicenl.cz/panove-na-kamenici/d-77785/p1=3348>, 25. 9. 2012

což je osmkrát z devíti generací. U poslední generace se zase jmenuje Jan manžel jediné dcery Magdalény. Je jím výše zmiňovaný Jan z Vřesovic.⁸

⁸ K., Třiska, kolektiv autorů: *HRADY, ZÁMKY A TVRZE V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A VE SLEZSKU Jižní Čechy*, Praha, 1986, s. 242 – 243

3. Pacov za Vlády rodu Malovců z Pacova (1402-1528)

3.1 Počátky panství za Petra a Jana Malovce

Město Pacov, které se nachází 17 kilometrů severozápadně od Pelhřimova, drželi Malovcové déle než jedno století. V rámci rodu se jednalo o majetek natolik významný, že jedna z větví Malovců začala používat přídomek z Pacova. Rod Malovců pocházel z vesnice Malovice u Netolic, kde ještě v 16. století stála jejich rodová tvrz, kterou později potkal neblahý osud a posloužila jako stavební materiál při stavbě nového rybníka.⁹ Od počátku 14. století sloužili příslušníci rodu Malovců mocnému jihočeskému rodu Rožmberků za many.¹⁰ Městečko Pacov se do majetku Malovců dostalo v roce 1402. Z počátku byli držiteli pacovského panství bratři Petr a Jan Malovcové z Malovic (Pacova). O jejich spoludržbě svědčí skutečnost, že v roce 1404 souhlasili s výměnou faráře ve zdejším kostele, jehož byli patrony¹¹. Malovcové se v 15. a na počátku 16. století postarali o první velký rozkvět Pacova.

3.2 Spor Petra Malovce z Pacova s Jindřichem z Dubé a na Humpolci

Samotný počátek vlády tohoto zemanského rodu nad zdejším panstvím ovšem nebyl bez komplikací. Ve druhém desetiletí 15. století se Malovcové zapojili do sporů, které vypukly mezi částí české nobility na čele s Jindřichem z Rožmberka a králem Václavem IV: Malovcové patřili, jakožto rožmberští manové, k protikrálovské straně. V této době došlo také ke konfliktu mezi Petrem Malovcem z Pacova a Jindřichem z Dubé a na Humpolci, kdy Petr Malovec z Pacova zajal panoše Jindřicha z Dubé a na Humpolci. Mezi znesvářenými šlechtici došlo k řadě drobných konfliktů. Spor mezi aristokraty vyvrcholil v roce 1413, kdy byl Petr Malovec prohlášen za zemského škůdce, a proti Pacovu byla vyslána kárná výprava královského vojska. Tento původně lokální spor ovšem záhy přerostl do rozměrů, jež zasáhly značnou část politické scény v Českém království. Oba zneprátelení šlechtici hledali podporu u svých lenních pánů. Závěr sporu mezi zmíněnými šlechtici není znám, neboť jednak Jindřich z Dubé a na Humpolci v roce 1416 zemřel, ale hlavní příčinou byly události náboženského koncilu v Kostnici a Husova smrt.¹² Ta zapříčinila změny politických, náboženských, společenských, ale i hospodářských poměrů v celém Českém království a měla za následek vleklý válečný konflikt.

⁹ *Jihočeský sborník historický*, svazky 54-56, s. 15

¹⁰ J., Lukášek: *Dějiny hradu Orlíka nad Humpolcem*, s. 49

¹¹ E., Stejskalová: *Vlastivědný sborník Pelhřimovska*, s. 18, dále: *Libri confirmationum z let 1354–1436* vydaných v 8 svazcích v letech 1867–1889

¹² Více AČ 2., s. 518-531

3.3 Stížní list Petra Malovce z Pacova

Do Kostnice byl vyslán stížní list proti upálení Jana Husa, který opatřila pečetí většina české šlechty, mezi nimi i Petr Malovec z Pacova, a také další nižší šlechtici z pacovska (Jošt z Polné, Jan z Leskovic, Jan z Křešína a další).¹³ Petr Malovec, ač podepsal stížní list do Kostnice, prošel podobným vývojem jako většina aristokratů v této neklidné době. Ze stoupence Jana Husa i jeho učení se stal jeho odpůrcem.¹⁴ U Petra Malovce byl s největší pravděpodobností rozhodujícím faktorem jeho vztah k Rožmberkům, neboť od počátku husitských válek byl ve službě Oldřicha z Rožmberka, který patřil k čelním představitelům katolických pánů. Husovo učení mělo sympatie hlavně mezi poddanými a nejinak tomu bylo na pacovském panství. Poddaným se líbily hlavně myšlenky majetkové rovnosti a chudoby církve. Důvodem vcelku velké rozšířenosti Husova učení v Pacově a jeho okolí byla i skutečnost, že Kozí Hrádek, kde získal Jan Hus v roce 1412 útočiště, se nacházel nepříliš daleko od samotného Pacova. Rovněž nově založené město Tábor nebylo daleko a lze tedy usuzovat, že mezi jeho obyvateli byli i lidé z pacovského panství. Lidé z tohoto panství byli i na druhé straně, neboť jeho majitel sloužil se svým vojenským oddílem u Oldřicha z Rožmberka. Tudíž je vysoce pravděpodobné, že v tomto oddíle byli i muži z Pacovska.

3.4 Pacov za správy Jana Malovce z Pacova

Jméno Petra Malovce se naposledy objevilo v roce 1420, kdy se jeho podpis a pečeť objevuje na tzv. záruční smlouvě. Tato smlouva je datována na 23. prosince 1420 a podepsal ji Petr Malovec z Pacova, Matěj Višně z Větrní a Víta ze Rzávé. V této smlouvě se výše zmínění velmožové zavázali vydat osm německých vězňů za 1200 kop grošů hejtmanům z Tábora.¹⁵ Petr Malovec z Pacova zemřel někdy po roce 1420. Po jeho smrti se vlády nad panstvím ujal Jan Malovec z Pacova, jež ho spravoval až do konce husitských válek. Pacovské panství nebylo během válek nijak šetřeno, neboť v jeho okolí probíhaly vzájemné střety stoupců kališníků s katolíky. V dubnu 1420 oblehl Jan Žižka z Trocnova Mladou Vožici, kterou dobyl a následně i s hradem vypálil.¹⁶ Totožný scénář potkal Mladou Vožici i v roce 1425. Příjemné nebylo ani tažení Albrechta Rakouského z července roku 1420, kdy táhl na pomoc císaři Zikmundovi. Cesta tohoto vojska směřovala z Jihlavy směrem k Miličínu a odtud dále na Prahu. Trasa postupu Albrechtovy armády probíhala v blízkosti Pacovska. Kališníci také napadli Lomnici, Soběslav, ale i nedalekou Kamenici.

¹³ <http://www.husitstvi.cz/dokumenty8.php>, cit. 17. 6. 2013

¹⁴ http://www.archaiabrno.cz/home_cs/?acc=zamek_pacov, cit. 17. 6. 2013

¹⁵ SOA Třeboň, Historica Třeboň, inv. č. 247, sign. 218

¹⁶ J. Durdík: *Husitské vojenství*, s. 112

3.5 Husitské války na Pacovsku

Katoličtí páni si v ničem nezadali s utrakvisty a například majitelé Červené Řečice (Jiří a Janek z Chotěmic) pronásledovali stoupence Tábora.¹⁷ V bezprostřední blízkosti Pacova došlo ke střetu mezi Heřmanem z Landštejna, který v té době držel i Hořepník a Loutkov a jenž zastupoval kališnickou stranu, a Janem Houskou ze Zahrádky u Pošné a zemanem Onšovským z Onšova, kteří byli stoupenci Oldřicha z Rožmberka. V roce 1424 došlo k bitvě u Želiva, kde našel smrt jeden z posledních katolických pánů v této oblasti Jan Leskovec.¹⁸ V roce 1431 byla poražena vojenská výprava husitů pod vedením Mikuláše Sokola z Lamberka při návratu z Rakouska.¹⁹

3.6 Jan Malovec z Pacova a bitva u Lipan

Jan Malovec z Pacova patřil od počátku k umírněným kališníkům, proto se v roce 1434 v bitvě u Lipan nalézal v řadách panských vojsk a bojoval zde proti radikálním husitským vojskům.²⁰ Jan Malovec byl umístěn ve vyčleněném jízdním útvaru, kde se nacházel také Mikuláš z Borotína. Tento oddíl sehrál hlavní úlohu, jež zapříčinila porážku a zánik většiny radikálních vojsk u Lipan. Poté, kdy radikální vojska otevřela vozovou hradbu a zaútočila na zdánlivě ustupující katolická vojska, přešla katolická strana k útoku. V ten samý moment vyčleněný sbor zaútočil na otevřenou vozovou hradbu a povedlo se jim obsadit část hradby a také převrátit 8 vozů z hradby, čímž vznikla proluka mezi vozy, kterou do husitského tábora proudilo katolické vojsko.²¹ Po bitvě u Lipan, se Jan Malovec účastnil ještě bitvy u Křeče (1435), kde bojoval v řadách rožmberského vojska. Bitva u Křeče je považována za poslední střetnutí husitských válek, neboť následujícího roku byla přijata tzv. Basilejská kompaktáta a Zikmund Lucemburský byl uznán českým králem.²² Zikmund Lucemburský rozdával světské, ale především církevní statky, které církve ztratila během husitských válek. Tímto činem se Zikmund snažil získat na svou stranu českou šlechtu. Díky tomu získal v roce 1436 Jan Malovec z Pacova město Rokycany spolu s tvrzí.²³ Rokycany před husitskými válkami patřily do majetku pražského arcibiskupství. V této době se Jan Malovec stal jako zástupce rytířského stavu berníkem Bechyňského kraje a v následujících letech byl členem několika stavovských poselstev. Někdy kolem roku 1440 Jan Malovec

¹⁷ AČ 3, s. 521

¹⁸ A., Sedláček: *Místopisný slovník historický království Českého*, s. 96

¹⁹ P., Čornej: *Lipanská křižovatka: příčiny, průběh a historický význam jedné bitvy*, s. 30

²⁰ P., Čornej: *Lipany*, s. 34

²¹ P., Čornej: *Lipany*, s. 34

²² *Časopis Národního muzea*, svazek 108, s. 26

²³ http://soulz-ro.euweb.cz/rokycansko/historie_rokycanska.pdf, cit. 17. 6. 2013

z Pacova buď stáhl z veřejného života, nebo zemřel. Jméno Jana Malovce z Pacova se objevuje ještě i po roce 1440, ale zde už se jedná s největší pravděpodobností o syna zmíněného.²⁴

3.7 Jan mladší Malovec z Pacova

Na rozdíl od svého otce, Petra Malovce z Pacova, který stál na katolické straně, se jeho syn, Jan mladší Malovec z Pacova, těšil z velké přízně kališnické šlechty napojené na Východočeský landfrýd. Díky těmto konexím našel uplatnění v diplomatických službách zemského správce a pozdějšího jediného zvoleného českého krále z řad domácí šlechty Jiřího z Poděbrad. V roce 1444 se Jan mladší Malovec účastnil pražského sněmu, na kterém byla upevněna pozice umírněných utrakvistů. V roce 1446 byl Jan vybrán, aby reprezentoval rytířský stav v prvním a později i v druhém římském poselstvu.²⁵ Obě poselstva měla zajistit uznání Basilejských kompaktát a jmenování Jana Rokycany pražským arcibiskupem. Jan Malovec mladší stál vždy na straně Jiřího z Poděbrad a nejinak tomu bylo i při sporech s Fridrichem III. Habsburským o vydání nezletilého panovníka Ladislava Pohrobka do Čech. Jan se v roce 1450 zúčastnil sněmu v Pelhřimově, kde probíhala jednání mezi zneprátelenými stranami. Smírné podmínky byly dohodnuty na hradu Kámen. Z již napsaného lze odvodit, že Jan Malovec mladší po smrti Ladislava Pohrobka volil v roce 1458 Jiřího z Poděbrad za českého krále.²⁶

3.8 Pacovská privilegia

Vedle politické činnosti věnoval Jan velké úsilí o péči a rozšiřování svého majetku. Ke zděděnému Pacovu přikoupil v roce 1446 od Mikuláše z Borotína panství Borotín společně se stejnojmenným hradem.²⁷ Ve stejném roce získal Velkou Chyšku, která se pak na více než jedno století stala součástí pacovského panství. Jan získal menší statky i ve Stříteži, Prasetíně, Velkém a Malém Ježově. Největší přízně se ovšem těšilo město Pacov. Velké sympatie městu projevil Jan mladší Malovec, když jeho měšťanům potvrdil dříve věnovaná privilegia. Tímto

²⁴ Časové působení obou Malovců nelze přesně identifikovat. August Sedláček ve 4. díle Hradů, zámků a tvrzí Království českého uvedl, že Jan Malovec starší z Pacova byl po roce 1454 mrtev, ale listiny z let 1446-1447 přiřadil již k jeho synovi. Zároveň ale v Ottově Slovníku pod heslem Malovcové přiřadil všechny události do roku 1452 Janu staršímu Malovci. Díky pacovskému privilegii z roku 1447 vyplývá, že v této době byl držitelem panství Jan mladší Malovec. Tato skutečnost ovšem neurčuje datum úmrtí jeho otce a tak je toto období velmi sporné.

²⁵ R., Cikhart: *Historický místopis Borotína*, s. 6

²⁶ R., Urbánek: *O volbě Jiřího z Poděbrad za krále Českého 2. března 1458*, s. 96

²⁷ J., Otto: *Ottův slovník naučný*, díl IV, s. 400-401

činem se chtěl pacovským poddaným odvděčit za předchozí služby jeho rodu. K této události došlo 12. března 1447. Původní listina se nedochovala, ale zachoval se její pozdější opis.²⁸ Kopie listiny neuvádí, kdo předchozí privilegia vydal, zmiňuje pouze to, že je Jan Malovec potvrdil. Z listiny nelze usoudit, jestli se jedná o Jana Malovce staršího či mladšího, neboť v tomto období nelze jasně potvrdit, který Malovec je myšlen.²⁹ V závěru přepisu listiny se nacházejí dvě důležité informace. První se týká ustanovení o nedělitelnosti města Pacova. Druhá se týká věty: „Dá-li by Pán Bůh, že bych děti po sobě zůstavil, aneb dědice“.³⁰ Novinkou, kterou Jan Malovec z Pacova městu udělil, bylo právo měšťanů, kteří tak svůj majetek mohli odkázat jakémukoliv bezúhonnému člověku, jenž žil na pacovském panství. Další nové výsady, které Jan zavedl, byly následující: Pokud zemřel člověk bez poslední vůle a neměl žádné dědice či jiné příbuzné, tak jeho majetek nepřípadl šlechtě, která měla právo na odúmrtí, nýbrž obci. Převod majetku byl navíc pro Pacov bezplatný.³¹ Z Malovcova privilegia víme také to, že o majetek sirotků se měla starat obec ku prospěchu oněch sirotků. Rovněž se změnila práva vdov, neboť od této doby nesměly být vrchností nuceny do nových sňatků. Z těchto zjištěných informací vyplývá, že město Pacov vedlo městské knihy sirotčích a kšaftovní. Jan mladší Malovec z Pacova vládl panství až do roku 1470, přestože panství zdědil společně se svým bratrem Bohuslavem. Ten byl v době vlády svého bratra ve vojenských službách a teprve po svém návratu do Čech se se svojí manželkou usadil na Pacově. Jan mladší Malovec z Pacova si naproti tomu oblíbil Borotín, na kterém se nakonec usídlil a v poslední etapě života byl uváděn jako Jan Malovec z Borotína. Jan Malovec se po přesídlení na Borotín přestal angažovat v zájmech města Pacova. Poslední písemný záznam o Janu Malovci pochází z roku 1485, kdy ho král Vladislav Jagellonský povolal do služeb nejvyššího zemského soudu.³² Pacovského panství se týká i spor z roku 1476. Jednalo se o to, že Jan mladší Malovec z Pacova nařkl Oldřicha Fifku z Vydří z ražby falešných mincí na hradě Kámen. Po tomto nařčení následovala běžná série oboustranných urážek, a nakonec jejich spor skončil vzájemnou omluvou před králem. Pravda vyšla najevo téměř o čtyři staletí později, v roce 1858, kdy byla prováděna stavební úprava na hradě

²⁸ Viz.: příloha č.1

²⁹ August Sedláček tuto listinu přiřkl Janu mladšímu Malovci z Pacova

³⁰ Z této informace lze tedy prokázat Sedláčkovu tvrzení o tom, že tuto listinu vydal již Jan mladší Malovec z Pacova, neboť musela být vydána v době, kdy ještě neměl vlastní děti, což u Jana staršího Malovce z Pacova v této době nebylo možné, poněvadž ten již vlastní potomky měl.

³¹ J., Otto: *Ottův slovník naučný*, Osmnáctý díl, Praha 1902, s. 644

³² *Z mého kraje, ročník XXXIV.*, č. 1., s. 5

Kámen, a v zasypaných sklepeních byly nalezeny nástroje pro ražbu falešných mincí. Jan mladší Malovec z Pacova měl tedy pravdu.³³

3.9 Bohuslav Malovec z Pacova

Rovněž bratr Jana mladšího Malovce z Pacova Bohuslav Malovec měl ambice na rozšíření pacovského panství. V roce 1475 k Pacovu patřil statek v Kladrubech u Chýnova, později byla získána vesnice a tvrz Štítné. Bohuslav zakoupil z rožmberského dominia i ves Cetoraz. Na přelomu 15. a 16. století tak patřilo k pacovskému panství 21 vesnic.³⁴ Poslední oficiální záznam o Bohuslavu Malovci z Pacova pochází z roku 1486, kdy je zmiňován v Rožmberské kronice jako výběrčí královské berně v Bechyňském kraji, a stejně jako jeho otec a bratr i Bohuslav zasedal v zemském soudě. Přesné datum úmrtí Bohuslava Malovce z Pacova není známo, ale s největší pravděpodobností zemřel na počátku devadesátých let 15. století.

3.10 Pavel Malovec z Pacova

Po Bohuslavově úmrtí se správy pacovského panství ujal jeho synovec Pavel Malovec z Pacova, neboť Bohuslav nezanechal žádné potomky. Pavel Malovec potvrdil Pacovu veškeré výsady, které městu konfirmační listinou udělil jeho otec. K potvrzení došlo 12. března 1503. Z tohoto dokumentu lze vyčíst, že Pavel udržoval dobré vztahy se svými bratry Mikulášem, Janem a dalšími příbuznými z Chýnovské větve, neboť i oni přivěsili své pečeti k této listině a tím jí ratifikovali. Pacovští měšťané v tomto období usilovali o získání práva konat výroční trh. Tuto výsadu mohl udělit pouze panovník. Aristokrat se mohl u krále pouze přimlouvát a to v tomto případě tak učinil také Pavel, neboť 2. května 1503 udělil král Vladislav Jagellonský Pacovu právo výročního trhu.³⁵ Toto oprávnění bylo výhodné jak pro měšťany, tak pro vrchnost, z výročního trhu totiž platilo město zvláštní poplatky a zároveň trh přispíval k rozkvětu v Pacově usazených řemesel. Plný charakter města získal Pacov brzy po smrti Pavla Malovce. S největší pravděpodobností to bylo ještě díky jeho přimluvě, kdy Ludvík Jagellonský daroval městu privilegium volby purkmistra, možnost pořádat trh každé pondělí a právo používání vlastního znaku a pečeti. Tato výsada byla městu udělena 6. ledna 1519.³⁶ Jedním z důležitých práv byl pro Pacov jeho erb: štít má žluté pole

³³ <http://www.mvcr.cz/clanek/trestne-ciny-proti-mene-de-lege-lata-a-de-lege-ferenda.aspx>, cit 18. 6. 2013

³⁴ Zhoř, Zhořec, Salačova Lhota, Jetřichovec, Strítěž, Pobjuky, Pohnání, Lomná, Bradáčov, Malešín, Pořín, Hartvíkov, Prasetín, Cetoraz, Samšín, Roučkovice, Zlaténka, Chabrovice, Skopytec, Hojovice a Štítné s tvrzí, které se nachází až u Počátek a byla tak nejdlehlší vsí v pacovském panství.

³⁵ *Z mého kraje, ročník XXXIV.*, č. 1., s. 5

³⁶ tamtéž

a v něm se na pravé straně nachází bílá věž. V levé straně se nachází lev stojící na zadních nohou opírající se o věž, vrchní polovina erbu je modré barvy a spodní polovina je barvy rudé. Své listiny mohl Pacov opatřovat pečeti z červeného vosku a jeho pečeť je známa i díky zachovanému stříbrnému typáři z první poloviny 16. století. Další výsadou byla volba purkmistra, díky čemuž se Pacov přiblížil správě královských měst.³⁷ Město si zachovalo dva zástupce vrchnosti, a to jak původního rychtáře, tak i nového purkmistra. Ten postupem času získával stále větší moc, až nakonec převzal celou správu města pod svou kontrolu. Purkmistr byl volen z řad konšelů na dobu určitou. Poslední práva, která byla městu Ludvíkovým majetátem udělena: Bylo pořádání každotýdenního trhu, který se měl konat v pondělí, poté následovalo šenkování vína a vaření piva.³⁸ Tímto jagellonským privilegiem skončilo období prvního rozkvětu Pacova.

3.11 Prodej panství

Pavel Malovec z Pacova zemřel bez mužských potomků, a tak panství připadlo jeho dcerám Markétě a Alžbětě. Obě Pavlovy dcery byly v době úmrtí svého otce nezletilé, a tak se správy panství jejich jménem ujal Pavlův bratr Mikuláš Malovec z Pacova a na Sedlci. Mikuláš chtěl ze své správy vytěžit co nejvíce, avšak stejným způsobem uvažovaly i obě sestry, které v panství viděly jen zdroj příjmů. Brzy došlo ke sporu mezi Markétou a Alžbětou na jedné straně a jejich strýcem Mikulášem na straně druhé. Tuto při nakonec obě sestry vyhrály, ale již se nedá zjistit, zda jejich strýc vrátil vše, co z pacovského panství odvezl. Krátce poté, co sestry dosáhly plnoletosti, se provdaly a Pacov opustily. Panství se po jejich svatbách stalo přítěží, neboť Alžběta byla provdána za Jana Tunkla ze Zábřehu a její sestra Markéta se provdala za Adama ze Šternberka. Tak se obě sestry dohodly, že panství prodají a peníze si rozdělí. K prodeji došlo v roce 1528, kdy panství koupil místopisář království Václav Robmháp ze Suché, čímž skončila více než stoletá historie malovecké držby pacovského panství.³⁹

³⁷ *Časopis Společnosti přátel starožitností*, svazky 18.-19., s. 135

³⁸ *Z mého kraje, ročník XXXIV.*, č. 1., str. 5 rovněž: <http://slavikpacov.unas.cz/indmh.php>, cit. 18. 6. 2013

³⁹ *Časopis Společnosti přátel starožitností*, svazky 18.-19., s. 191

4. Zdeněk Malovec a jeho lapkovská skupina

4.1 Lapkovská činnost

Je obtížné přesně datovat, kdy lapkovská skupina Zdeňka Malovce zahájila své působení. August Sedláček určil za její počátek rok 1519, což je ovšem nejzazší možný termín, kdy se mohl stát Zdeněk Malovec lapkou.⁴⁰ Ke zde uváděnému datu, kdy se Zdeněk Malovec z Chýnova stal lupičem, dospěl August Sedláček s největší pravděpodobností v důsledku neúplnosti jména Zdeňka Malovce z Chýnova, neboť v některých pramenech je toto jméno uváděno s různými domicily, někde je uveden jako Zdeněk Malovec z Chýnova a jinde jako Zdeněk Malovec z Pacova⁴¹. K uvedenému roku se August Sedláček přiklonil proto, že v roce 1519 zaslal Zdeněk Malovec opovědní list Pražanům, který nepřátelství již konkrétně ratifikuje. Spory tábořských měšťanů s okolními zemany však existovaly prokazatelně již v roce 1514.⁴² Ovšem úplně první spor šlechty s městy se na Tábořsku rozhořel již v roce 1507.⁴³ Není tedy vyloučeno, vzhledem k Malovcově předpokládanému naturelu, i později trvajícím sporům, že lapkovskou činnost provozoval již před datem citovaným Sedláčkem. Ve skupině, zaštitěné Malovcovým jménem, se však kromě „vůdce“ Zdeňka Malovce vyskytovali i další příslušníci tohoto rodu. Jmenovitě například již zmiňovaný Léva Malovec z Libějovic, spolu s ním také jeho synové Diviš, Albrecht a Markvart Malovcové z Libějovic. Posledním z Malovců, o němž prameny hovoří jako o členovi lapkovské skupiny, byl Hynek Malovec z Malovic a na Nestánicích, jehož nazývali Hynek Kulhavý z Nestanic.⁴⁴ Lapkovská kariéra Malovců končí nejspíš s nástupem

⁴⁰ A., Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého IV.*, s. 285

⁴¹ K této skutečnosti došlo tak, že otec Zdeňka Malovce (Lapky) Oldřich z Pacova měl bratra, který se jmenoval také Zdeněk Malovec z Chýnova, který se ovšem vzdal zápisného práva na Chýnov ve prospěch svého bratra Oldřicha a založil nový rozrod rodu Malovců z Pacova a na Vimperku. Později tento Zdeněk získal významný úřad nejvyššího písaře Království českého, který zastával až do své smrti v roce 1512.

⁴² AČ 21, s. 29 Tábořští v tomto dopise adresovanému purkmistru a městské radě města Kouřim ze 7. července 1514 informují o výhrůžkách místních zemanů. Přímá účast Zdeňka Malovce z Chýnova není potvrzená, ale ani vyvrácena, neboť celý jeden řádek tohoto listu byl zničen plísni.

⁴³ AČ 6, s. 346-347. 12 zástupců předních panských rodů (Zdeněk Lev z Rožmitálu a na Blatné Nejvyšší sudí království Českého, Petr z Rožmberka, Vilém z Pernštejna nejvyšší hofmistr království Českého, Albrecht z Kolovrat a na Libštejně nejvyšší kancléř království Českého, Petr Holický ze Šternberka, Jiřík Bezdrůžický z Kolovrat, Viktorín Křinecký z Ronova, Jan ze Šternberka, Kryštof ze Švamberka, Bernard z Valdštejna nejvyšší minemistr království Českého, Jindřich Švihovský z Ryzmberka, Jetřich z Gutštejna) a 14 zástupců rytířského stavu (Mikuláš z Hořic a na Pecce nejvyšší písař království Českého, Albrecht z Leskovce podkomoří království Českého, Tobiáš ze Sulejovic purkrabí na Karlštejně, Burian Trčka z Lípy a na Lipnici, Albrecht Rendl z Oušavy královský prokurátor, Jiřík Karlík z Nežetic, Jan Janovský ze Soutic, Léva Malovec z Libějovic, Jan z Klenového, Zdeněk Malovec z Chýnova, Diviš Boharynský z Hrádku, Radoslav ze Šebířova, Matyáš Libák z Radovesic, Mikuláš Pecinkar z Bydžína) podepsali v Praze sněmovní usnesení proti městům

⁴⁴ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s.99-115, Tábor 1937. Všechna uvedená jména z rodu Malovců jsou zaznamenána ve výpovědích chycených lapků

Ferdinanda I.⁴⁵, za jehož vlády se patrně již lapkovství zdržoval, přinejmenším snad veřejného násilí. Roku 1539 zastával úřad oprávněnce Bechyňského kraje a po více než dvě desetiletí působil jako přisedlící zemského soudu.⁴⁶ Na konci padesátých let se Zdeněk Malovec z Chýnova zapojil do rozvíjející se sítě podnikatelské činnosti aristokracie i měst. Své investiční záměry směřoval především k Rožmberkům.⁴⁷ Finance, jež Zdeněk Malovec investoval u Rožmberků, pravděpodobně nepocházely bezprostředně z dřívější trestné činnosti. Cíl Malovcova někdejšího lapkovství, spočíval spíše v upevňování rodové pozice a většina z lupy získaných prostředků skončila většinou v kapsách společníků. Navíc mezera mezi koncem trestné činnosti a počátkem investic byla delší než 20 let.

4.2 Členové skupiny

O samotných aktivitách lapkovské družiny Zdeňka Malovce máme relativní dostatek informací, díky nimž je zhruba znám také počet členů skupiny. Toto množství bylo pohyblivé, ale své jisté kulminace dosáhla skupina při útoku na tábořské kupce, kdy se číslo blížilo čtyřem stovkám. Jsou zde však započítány i osoby, které se samotných přepadení neúčastnily, ale pouze s Malovci a kradeným zbožím obchodovaly.⁴⁸ Sociální rozvrstvení členů lapkovské skupiny bylo poměrně pestré. Kromě uváděných 25 členů nižší šlechty zde byl i jeden zástupce stavu panského.⁴⁹ Byl jím Jindřich z Říčana, zvaný Hynek Říčanský či také Fencalík. Poměry jednotlivých šlechticů lze ověřit v záznamech berního rejstříku Bechyňska, který pochází z roku 1523. Z tohoto pramene lze odvodit majetek některých členů skupiny, porovnáním jejich majetkových poměrů před působením v lapkovské družině a po něm. Těmi, kteří v soupise chybí, jsou Jindřich z Říčana, Kmon Vilím Bechyně z Lažan, dále je zde uveden majetek pouze tří z osmi příslušníků rodu Malovců. Těmi byli Oldřich, Petr a Diviš, další jména šlechticů uvedených ve výpovědích z černé knihy města Tábor nesouhlasí se

⁴⁵ nastupuje r. 1526

⁴⁶ A., Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého IV*, s. 285

⁴⁷ V., Bůžek: *Úvěrové podnikání*, s. 148

⁴⁸ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 106, Tábor 1937

⁴⁹ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, Tábor 1937. zástupci nižší šlechty byli: Zdeněk Malovec z Chýnova, Hynek Kulhavý z Nestánic (neboli Hynek Malovec z Malovic a na Nestánicích), Markvart Malovec z Libějovic, Petr Malovec z Chýnova, Albrecht Malovec z Libějovic, Léva Malovec z Libějovic, Diviš Malovec z Libějovic, Kmon Vilím Bechyně z Lažan (přezdívaný Bechyňka), Mikuláš Skopec z Hodějova, bratří Boříkovští z Košumberka, Beneš Žibřid z Mostku, Jan Římovský, Jan Zručský z Křenovic a na Kamení, Jan Boubínský z Újezda, Jaroslav Vranovský z Valečka bratři Korbelové z Bukové, Malý Řídlo, Přišel z Doubravice, Otk Sádlo z Kladruha a na Kalenicích, Václav Planknar z Kynšperka, Stach Varlejš z Bubna, Václav Sádlo z Kladruha, Jan Hořčice z Prostého a na Mačicích a Nosákovce.

jmény šlechticů uvedených v berním rejstříku a zbytek šlechticů zde nebyl uveden vůbec.⁵⁰ Ke skutečnosti, že někteří velmožové nejsou uvedeni v berním rejstříku, mohlo dojít tak, že vlastnili statky v jiném než Bechyňském kraji nebo nevlastnili žádné rozsáhlejší nemovité jmění anebo také možná čekali na vyřízení dědického řízení na rodinný majetek. Poslední možností, proč nebylo jejich jmění uvedeno v berním rejstříku, je, že v době přiznání mohli být již někteří z těchto velmožů po smrti. Zajímavá by mohla být absence právě Zdeňka Malovce z Chýnova, po kterém se tato skupina jmenovala, neboť jeho osoba chybí v berním rejstříku z roku 1523. Jeho absenci v tomto rejstříku však lze velmi prostě vysvětlit. V roce 1523 nedisponoval Zdeněk žádným majetkem, poněvadž jeho Otec Oldřich Malovec z Chýnova zemřel roku 1527 a Zdeněk získal dědictví ve formě Chýnovského panství až roku 1534.⁵¹ Z informací o majetkových poměrech jednotlivých urozených členů družiny lze vyvodit, že někteří její příslušníci si žili nad poměry tehdejší doby. Díky záznamům v černé knize města Tábor se povedlo částečně identifikovat i zbývajících více než 120 členů neurozeného původu. Zmiňuji zde, že došlo pouze k částečné identifikaci, jelikož pouze u poloviny je známé jak jméno, tak i bydliště. U některých bylo známo pouze bydliště, profese či jen jméno. Zbytek členů Zdeňkovi skupiny zůstal v úplné anonymitě. Po prostudování výše zmiňovaných výpovědí a ze známých profesí jednotlivých členů, lze sestavit ucelený soubor „živnosti“, díky němuž se dozvíme složení celé skupiny. Z tohoto výčtu lze usuzovat, kde Malovcové a jiní velmožové rekrutovali nové členy, kteří za ně odváděli špinavou práci. Největší zastoupení profese v Malovcově skupině mělo povolání šenkýře, kterou vykonávalo sedm příslušníků této skupiny.⁵² Zastoupení této profese v lapkovské družině bylo téměř nutností, neboť hospoda sloužila jako úkryt či poradní místo a šenkýř plnil roli informátora, ale také prodejce uloupeného zboží. Dále byli v této skupině tři řezníci.⁵³ Poté následovalo hned pět povolání, která v této skupině měla po dvou zástupcích. Patří sem: švec, perníkář, mlynář, písař a kupodivu i rychtář.⁵⁴ Ostatní profese měly zastoupení pouze jedním členem. Byli to uzdař, kovář, pasíř, šafář, pekař, mydlář,

⁵⁰ Absenci Kmona Vilíma Bechyněho z Lažan lze vysvětlit velmi jednoduše, neboť berní soupis pochází až z roku 1523, ale Kmon byl v lednu 1521 v Praze popraven. Podrobněji se tím zabývá F., Palacký: *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě V*, s. 381, Praha 1878

⁵¹ A., Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého IV*, s. 285

⁵² Vaněk z Kamene, Vaněk z Neradic, Vondráček ze Žďáru, Matouš z Hrozňovic, Švihovský z Blanice, Pyskatý a jistý Vozka

⁵³ Petr z Kamenice, a dva Marešové, jeden byl uveden jen jako Mareš a druhý jako Mareš Mikuláškův nebo Mikulkův

⁵⁴ Ševci: Formánek a Kopytko, perníkáři: Hynek Malý a Jíra z Žirovnice, mlynáři: Jan od Šeborova a Hoštický mlynář, písaři: Jiřík Bubla a Bartošů Filipář Nahořanský, rychtáři: z obcí Hněvkovice a Jaroslavice

sládek, krejčí a blíže nespecifikovaný sluha.⁵⁵ Z uvedených profesí vyplývá, že dotyčné osoby nebyly potřebné pro funkci lapkovské družiny, ale hnala je sem buď pouze ziskuchtivost a rychlé zbohatnutí, nebo patřili k poddaným uvedených velmožů, kteří je k loupežné činnosti donutili. Jako potřebné se u těchto povolání jevílo pouze zaměstnání písaře, který psal opovědní listy.⁵⁶ Velkou část skupiny tvořili zástupci nižší aristokracie, kteří svojí činností škodili městům. Nižší šlechta se touto činností snažila zalíbit panskému stavu a případně do něho za pomoci příslušníka vyšší aristokracie i proniknout. Rovněž zde byla snaha posílit své mocenské postavení tím, že mezi členy skupiny se nacházelo více lidí z jednoho rodu (více lidí znamená větší podíl), tímto způsobem jednali právě Malovcové z Malovic⁵⁷, ale také další příslušníci z řad nižší šlechty. Vyšší šlechta se soustředila především na politiku a ekonomické otázky, avšak zároveň poskytovala jistou formu ochrany lapkům. Z pramenů jsou známy i případy, kdy se příslušníci vyšší aristokracie přimlouvali za lapky z řad rytířů.⁵⁸ Ve prospěch lupičů z řad nižší šlechty hovoří i skutečnost, že města se nesnažila dopadnout členy lapkovských skupin z řad aristokracie, ale snažila se pochyťat co největší množství řadových členů. Jako tomu bylo například v Malovcově družině, kdy městům vůbec nešlo o dopadení a potrestání Malovců, ale o eliminaci bojeschopnosti jejich družiny, neboť na příslušníky aristokracie se vztahovalo zemské právo, nikoliv městské. Tudíž když už se povedlo chytit lupiče z řad šlechty, musel být vydán zemskému právu. Na zemských soudech ovšem seděli další zástupci šlechty, a jelikož vysoká aristokracie převzala jakýsi dozor nad sporem rytířů a měst, ve kterém zástupci rytířů hájili zájmy šlechtického stavu proti stavu městskému, stál většinou městský stav na straně poražených a rytíři byli z větší míry osvobozeni. Uvnitř těchto skupin zajišťovala aristokracie hlavně organizační složku a zbytek řadových členů tvořil hlavní údernou sílu. Právě tak tomu bylo i v případě Malovcovi skupiny, kde nejvyšší autoritu z řad družiníků měli příslušníci aristokracie v čele se Zdeňkem Malovcem z Chýnova, který ovšem dosáhl nejvyšší vážnosti i přesto, že se ve skupině nacházel Jindřich z Říčán. Přítomnost Zdeňka na akcích byla v rozhodujících okamžicích činnosti družiny vyžadována samotnými lapky.⁵⁹ Účast Zdeňka

⁵⁵ Více se o těchto povoláních zmiňuje Míka, A., *Poddaný lid v Čechách v první polovině 16. století*, str. 54-63, kde mimo jiné uvádí, že některé profese patřili mezi velmi výnosné

⁵⁶ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 111

⁵⁷ Pravděpodobně díky činnosti proti městům byli později někteří příslušníci z řad Malovců jmenováni do královských úřadů

⁵⁸ SOA Třeboň, Historica Třeboň, č. 3766. Na obranu Lapky Petra Sudy z Řenče se v roce 1520 postavilo několik šlechticů v čele s nejvyšším kancléřem království Českého Ladislavem ze Šternberka

⁵⁹ Tato skutečnost je jasně poznat z výpovědi šenkýře Vaňka z Kamene, který popsal obavy Jana Zručského z Křenovic, který pravil: „Když páni Táborští pojedou na sněm, kde jest Zdeňek, aby je potřel?“ cit.: J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 105

Malovce z Chýnova je doložená i na řadě schůzí, které předcházely samotným výpravám.⁶⁰ Těchto schůzí se zúčastnili mimo Zdeňka i další příslušníci jeho rodiny a výše zmiňovaní příslušníci šlechtických rodů. Pro neurozené byla většina těchto schůzí zapovězená.⁶¹ Místa, kde se aristokraté scházeli, se různě obměňovala. Důvodem těchto změn byla snaha o maximální utajení, poněvadž se stávalo, že připravované přepady nevyšly z důvodu vyzrazení, což se ovšem netýkalo samotné Malovcovi skupiny, ale i přesto byl Zdeněk velmi opatrný, neboť s vyzrazením měl jisté zkušenosti z případu s Kopidlanským.⁶² Na těchto schůzích se většinou rokovalo o tom, kdo se účastní loupežné výpravy, či na kterém místě dojde k přepadení konvoje. Mezi hlavní nezbytnosti patřilo zjištění, kolik lidí bude v konvoji, jenž měl být přepaden, a rovněž jaký druh zboží měl dotyčný konvoj převážet. Na úkoly daného typu měla skupina kolem Zdeňka rozsáhlou síť špehů.⁶³ Vysoký počet členů družiny byl zajištěn díky iniciativě samotných šlechticů, kteří se nebáli sáhnout k činům, kterým byl příkaz účasti na přepadu adresovaný vlastním poddaným.⁶⁴ Malovcové, ale i zbytek urozených pánů většinou znali lidi, kteří jim ochotně v lapkovském řemesle pomáhali. Tyto osoby měly pověření sehnat další lapkovské pomocníky.⁶⁵ Jak je již výše uvedeno, počet členů různě kolísal v závislosti na rozsahu celé operace. Například při přepadení tábořských kupců, ke kterému došlo v červenci 1520, se počet lapků blížil ke čtyřem stům členů, ale přepadení u Černovic se účastnilo pouze dvacet osob.⁶⁶ Podle kolísavého počtu příslušníků v Malovcové skupině, a rovněž ze zaznamenaných výpovědí chycených lupičů lze předpokládat, že řadoví členové Malovcovi skupiny mezi sebou nebyli ve výraznějším kontaktu a znali tak většinou pouze příslušníky aristokracie nebo hospodské, kteří sloužili jako kurýři. Lapkové se většinou scházeli až na předem smluvených místech, nebo čekali

⁶⁰ Tamtéž, s. 103-106

⁶¹ Tamtéž, s. 105

⁶² SOA Třeboň, Historica Třeboň, č. 3492 Dopis Petra IV. Z Rožmberka adresovaný purkmistru a městské radě Starého Města pražského kterým je informuje, že je Kopidlanský (pravděpodobně Jiří) hodlá přepadnout o sv. Bartoloměji při cestě na jarmark do Plzně. Jiří Kopidlanský Pražských škodil, neboť mu Pražští konšelé popravili bratra Jana. Jan Kopidlanský se během výročního trhu, který se konal v Praze v roce 1506 se zemanem Janem Cukrem z Tamfeldu, kterého nakonec zabil, ale během trhů musel být zachován klid a mír. Konšelé Jana Kopidlanského velmi rychle chytli a stejně rychle odsoudili a popravili (na to neměli podle dobových zvyků právo), a právě za to se jim Jiří Kopidlanský mstil tím, že přepadával jejich kupce (řezal jim nosy, či sekal ruce) a vypaloval měšťanské domy. Jiří Kopidlanský nebyl nikdy dopaden ani odsouzen a Pražané se později museli s Kopidlanskými usmířit a vyplatit jim odškodnění za smrt Jana Kopidlanského. J., Halada: *Lexikon české šlechty*. Kapitola Kopidlanští z Kopidlna, s. 77.

⁶³ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 105, s. 108

⁶⁴ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 102, s. 104

⁶⁵ Tyto informace potvrdil výslech šenkýře Vaňka z Kamene a jistého Bohuslava. Šenkýř Vaněk z Kamene přiznal, že byl pověřil zajištěním deseti osob pro přepadení. Rovněž Bohuslav doznal, že mu Zdeněk Malovec z Chýnova přikázal obstarat lidi pro přepad tábořských kupců. Cit.: Straka, J., *Z tábořské knihy černé*, s. 102, s. 104

⁶⁶ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 105. Bohužel zde není uvedeno přesné datum přepadení u Černovic, aby bylo možné porovnat počet osob a následné kolísání s uváděným přepadením tabořských kupců v červenci 1520

v krčmách, které byly spjaty s lapkovskou činností, nebo se schovávali ve skrýších zbudovaných v lesích.⁶⁷ Dělení kořisti neprobíhalo v Malovcově družině podle obvyklého hierarchického postavení jejích členů, ale bylo tomu přesně naopak. Ze zaznamenaných výpovědí se dojde ke zjištění, že sám Zdeněk Malovec z Chýnova, ale ani ostatní příslušníci z jeho rodu si neponechali žádný výrazný podíl z kořisti. Rovněž ani další členové z řad šlechty neměli výraznější podíl na kořisti,⁶⁸ která tak z větší míry zbývala na řadové příslušníky skupiny.⁶⁹ Z těchto informací lze usoudit, že tato družina rytířů dávala přednost pomstě měštům před vlastním obohacením, neboť ze svého podílu se ještě dále dělila s příslušníky družiny. Vezmeme-li v potaz, že přepady měly za následek nárůst nákladů, které města musela vynakládat na ochranu konvojů a obchodních cest, můžeme dojít k závěru, že šlechtici mohli snáze konkurovat měštům v obchodní činnosti, ba dokonce je i nahradit. Z těchto informací lze s jistotou potvrdit, že za politickým a majetkovým vzestupem rodu Malovců nemůže být lapkovská činnost, ale důchody plynoucí z jejich rozsáhlých statků.⁷⁰ Dále zisky z úvěrového podnikání a v neposlední řadě i podpora domácí vyšší šlechty.⁷¹

4.3 Činnost lapkovské skupiny

V průběhu léta 1519, zhruba rok před přepadením tábořských kupců, připravil Zdeněk Malovec z Chýnova spolu s rytíři z jeho skupiny rozsáhlou odpověď měštům.⁷² V rámci této opovědi bylo provedeno několik akcí směřujících proti kupcům a měšťanům. Jednalo se o nábor 20 až 30 členů na sušickém jarmarku, s nimiž měl být způsobena škoda Písku a Klatovům.⁷³ Přibližně v této době zřejmě dorazil opovědní list do Prahy. Lze rovněž předpokládat, že někdy touto dobou dorazila opověď i do Tábora.⁷⁴ Přepadení u Černovic směřovalo právě proti Klatovům. U Černovic byli přepadeni klatovští kupci, kteří měli namířeno na trh do Dačic.⁷⁵ Dalším přepadením, o kterém není velké množství informací, se týkalo přepadení kupců z Českých Budějovic. Z dostupných pramenů o něm víme, že

⁶⁷ Z výpovědi několikrát zmiňovaného šenkýře Vaňka z Kamene víme například, že Zdeněk Malovec z Chýnova velmi často přespával v krčmě u Vondráčka ve Žďáře. Cit.: J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 105

⁶⁸ Výjimku tvořil Jan Boubínský z Újezda

⁶⁹ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 103-104

⁷⁰ Některé z těchto statků získali na základě úvěrových půjček, které poskytovali

⁷¹ V., Bůžek: *Úvěrové podnikání*, s. 139

⁷² J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 111. Viz.: doznání Jana Pacholete

⁷³ Tamtéž

⁷⁴ Začátek listopadu je uváděn proto, že již 10. listopadu informoval Zdeněk Lev z Rožmitálu Petra IV.

Z Rožmberka o opovědním listě, který zaslal Zdeněk Malovec z Chýnova do Prahy. AČ 12, s. 188. Informace o opovědním listu zasláném do Tábora se mi nepovedlo nalézt.

⁷⁵ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 100, 105 a 110

zmiňované kupce sledoval jistý Bareš z Chotýčan a k přepadení došlo v blízkosti Dřítně.⁷⁶ Poněkud přesnější záznamy se zachovaly až o několika případech, které proběhly na tzv. Libochovické stránce (jedná se o místo, kde se nacházela hranice panství Hluboká a Třeboň mezi Chotýčany a Vitínem, kde protéká říčka Libochovka). Přepadů se zúčastnila část lapků z družiny Zdeňka Malovce z Chýnova. Tyto případy vedl Jan Boubínský z Újezda.⁷⁷ Z výpovědí chycených lupičů víme, že o zboží měl Jan Boubínský zvýšený zájem, ukradené stříbro si ponechal a ostatní lapky vyplatil penězi. Rovněž od nich odkoupil část dalšího naloupeného zboží a později sám zprostředkoval jeho rozprodej.⁷⁸ Libochovská stránka se stala dějištěm ještě několika případů Malovcovou skupinou. Na jaře roku 1520 došlo krátce po velikonocích k přepadení skupiny pražských kupců vracejících se z jarmarku v Linci.⁷⁹ Útoku na obchodníky z Prahy se zúčastnilo nezvykle velké množství šlechticů. Celkem jich bylo šest a jejich velitel byl samotný Zdeněk Malovec z Chýnova. Tuto skupinu o více než 30 členech vedl sám Zdeněk Malovec z Chýnova. Zajímavá je skutečnost, že přepadení se měla zúčastnit i žena, kterou ve své výpovědi zmiňuje šenkýř Vaněk z Kamene.⁸⁰ Dělení lupu proběhlo ihned po přepadení a opět bez větší účasti šlechticů. Kořistí se stalo blíže nespecifikované množství sukna.⁸¹ Některé výpovědi se zmiňují, že mezi uloupeným artiklem se nacházel i kment.⁸²

⁷⁶ J., Straka: *Z táborské knihy černé*, s. 108-109. informace neuvádějí dataci, kdy celá operace proběhla ani co lapkové získali za kořist.

⁷⁷ J., Straka: *Z táborské knihy černé*, s. 108. z Výpovědi Lovilova bratra Matěje z Jaroslavin že se zúčastnil tří přepadení na Libochovské stránce. Z výpovědi víme i to, že kořist byla bohatá a rozmanitá (půl korce pepře, peří, lité stříbro, kousky stříbra, mince a prsteny, spínací pásy, vosk, boty, oblečení, koně, zemědělské nástroje, kment, což je jemné bílé plátno a barchan, což je tkanina ze lnu a vlny, která sloužila k výrobě teplých oděvů).

⁷⁸ J., Straka: *Z táborské knihy černé*, s. 108-109

⁷⁹ J., Straka: *Z táborské knihy černé*, s. 106

⁸⁰ J., Straka: *Z táborské knihy černé*, s. 102-103

⁸¹ J., Straka: *Z táborské knihy černé*, s. 100, 115

⁸² J., Gebauer: *Slovník staročeský*. Kment= jemné bílé plátno

4.4 Přepadení tábořský kupců

Pravděpodobně nejvýznamnějším činem v lapkovské kariéře Zdeňka Malovce z Chýnova bylo přepadení tábořských kupců, které se odehrálo v létě roku 1520. Tomuto skutku předcházelo několik menších konfliktů, jež se ale nevyrovnaly událostem z roku 1520.⁸³ K přepadu tábořských došlo konkrétně 27. července roku 1520.⁸⁴ Místo přepadení nelze s přesností určit, ale k útoku došlo buď mezi Týnem nad Vltavou a Vodňany nebo mezi Vodňany a Volyní. S jistotou lze konstatovat, že k přepadení došlo v blízkosti říčky Blanice.⁸⁵ Lapkové měli dokonalý přehled o přesunu konvoje, neboť již od Tábora byli kupci sledováni jistým Kutíkem.⁸⁶ Samotný útok na obchodníky zahájil výstřel z ručnice.⁸⁷ Kupci putovali bez ozbrojeného doprovodu, a tak se stali pro lapky velmi snadnou kořistí. Prameny hovoří pouze o ztrátách na straně karavany z Tábora. Při přepadení došlo k zabití kupce jménem Hastrman. Další obětí byl syn jistého Jana Postřiháče, kterého zabil Albrecht Malovec.⁸⁸ Dále je v pramenech uváděn i Jíra Kyselý (Kyselička), který při přepadení přišel o obě ruce a pravděpodobně těmto zraněním podlehl.⁸⁹ Nedlouho po tomto přepadení došlo k zásahu branné moci proti lapkům (podzim 1520), kdy vyslal Tábor ozbrojený oddíl, který měl za úkol pátrat po lupičích od Blanice. Ozbrojenci dosáhli jistého úspěchu, protože krátce poté, co byli vysláni, se v tábořském vězení ocitlo několik Malovcových družiníků.⁹⁰ S největší pravděpodobností se jednalo o dvacet lapků, jejichž výsledky jsou zde z části citovány.⁹¹ Na podzim roku 1520 byli prokazatelně dva členové Malovcovy skupiny po smrti.⁹² Další

⁸³ O sporech mezi Zdeňkem Malovcem z Chýnova a Tábořskými psal Zdeněk Lev z Rožmitálu v dopise ze 6. března roku 1520 Petru IV. Z Rožmberka (spory prokazatelně probíhaly již od roku 1514). SOA Třeboň, Historica Třeboň, č. 3749

⁸⁴ F., Palacký: *Dějiny V.*, s. 375

⁸⁵ Osobně se stejně jako J. Dalík přiklání k druhé možnosti, že k přepadení došlo mezi Vodňany a Volyní. Neboť lapkové dopravili uloupené sukno právě do Volyně a do Vodňan zase dorazil ozbrojený oddíl z Tábora, který pronásledoval právě tyto lapky.

⁸⁶ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 105. Zde se šenkýř Vaněk z Kamene zmiňuje o návratu Kutíka

⁸⁷ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 107-108 podle výpovědi Pešice z Nestánic z ručnice vystřelil Zikmund Šťastný.

⁸⁸ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 101, 103

⁸⁹ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 104 Jiří Straka zde uvádí možnost chybného zápisu jmen Kyselý a Kyselička

⁹⁰ O pohybu vojáků z Tábora se dozvídáme z dopisu Petra IV. Z Rožmberka, který byl adresován Janu Čeňku z Prachatic ze dne 31. července 1520. SOA Třeboň, Historica Třeboň, č. 3748

⁹¹ F., Palacký: *Dějiny V.*, s. 377. F. Palacký zde cituje dopis do Míšně z 29. listopadu 1520, který zmiňuje osoby, které stanuli v Táboře před soudem. Osobami byli: Vít Turek z Radkova, kněz Prokop z Bílé Hůrky, Jan Cihla z Chvalešovic, Vaněk z Drahonic, Jan, Vít (služebník Rožmberků), Hodáček, Matěj z Jaroslavice, Pešice z Nestánic, Mikuláš Skopec z Hodějova, Formánek (švec), Jiřík Horník, šenkýř Vaněk z Kamene (u Pacova), Bohuslav, Matěj z Blaní, Mareš Mikuláškův, Vašek z Radouni a Kovářík z Čekanic

⁹² J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 107, s. 112

lapky tábořský oddíl polapil a přepravil do Prachatic, kde je čekal soud a s největší pravděpodobností také smrt.⁹³ Výslech zmiňovaných lupičů prováděl tábořský mistr ostrého meče Vojtěch z Tábora, který při výsleších použil právo útrpné.⁹⁴ Některé ze zadržených osob vyslyšali mimo Tábor.⁹⁵ Většinu zajatých lapků odsoudili k trestu smrti. S největší pravděpodobností jim byly setnuty hlavy. Přesný čas a místo výkonu trestu je známo pouze u jediného z obviněných.⁹⁶ Několik dalších lapků dopadli ozbrojenci během válečných operací městských svazů. První operace byla vypravena 23. října 1520 a směřovala do Prácheňského kraje, její cíl se nacházel v obci Tochovice.⁹⁷ V Tochovicích stála tvrz, která patřilavdově⁹⁸ po Oldřichu Vranovském z Valdeka⁹⁹. Jméno Vranovský z Valdeka se objevuje i mezi hlavními členy Malovcovy skupiny, přesněji je to Jaroslav Vranovský z Valdeka.¹⁰⁰ Tochovice byly rychle dobyty a potvrdilo se tak tušení měst, že zdejší tvrz slouží jako základna lapkům. Již čtyři dny poté, co vyrazila výprava proti Tochovicím, bylo do Prahy dopraveno několik osob, k nimž patřila vdova po Oldřichu Vranovském z Valdeka, její syn a dcera s manželem (Kmon Vilím Bechyně z Lažan), jenž patřil mezi členy Lapkovské skupiny Zdeňka Malovce, společně s ním také syn a další tři zemané. Důkaz proti obyvatelům tvrze se našel ihned po jejím dobytí, když vojáci objevili velké množství zboží, které bylo během přepadů uloupeno. Tvrz po svém dobytí vojáci pobořili a vypálili.¹⁰¹ Identický osud postihl i sídlo výše zmiňovaného Hynka Malovce z Malovic (Nestánice) a sídlo Jana Hořčice z Prostého (Mačice). Hynek byl tedy jako jediný příslušník rodu Malovců za lapkovskou činnost potrestán. Poničena byla i sídla Václava Sádla z Kladrub (Kalenice) a Korbelů z Bukové (Bukové). Informace o tom, zda došlo k zadržení i majitelů zmiňovaných sídel či lapků, kteří tam přebývali, se mi nepodařilo dohledat. Za konec tažení měst proti lapkům je považována poprava tří členů Zdeňkovi skupiny, které zajali již na podzim roku 1520. Zajatými členy byli: Kmon Vilím Bechyně z Lažan, jeden z bratrů

⁹³ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 106

⁹⁴ J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 107

⁹⁵ Jistý Jan Tkadlec ze Mlejna pod Žďárem byl vyslyšán a mučen v místě uváděném jako Radnice. Zda se jednalo o budovu nebo město se pramen nezmiňuje. V současnosti existuje jedna obec s názvem Radnice, která se nachází v Okrese Rokycany. J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 100. Dalším vyslyšaným mimo Tábor byl jistý Svadbů, který se výslechu podrobil výslechu hned na dvou místech: v Klatovech a Eši. Zajímavostí u tohoto výslechu je, že obě místa jsou od sebe vzdálená více než 150 kilometrů (měřeno na současné mapě J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 104

⁹⁶ Jediným známým byl Jan Cihla, který byl popraven u Vodňan. J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 112

⁹⁷ Žižkovské listy č. 51-52, s. 4-5, též F., Palacký: *Dějiny V.*, s. 378

⁹⁸ pravděpodobně Kateřině z Vartenberka

⁹⁹ Oldřich Vranovský z Valdeka patřil do zchudlé větve významného rodu Buziců

¹⁰⁰ Jméno Jaroslava Vranovského z Valdeka se objevilo ve výpovědi Kovářka z Čekanic. J., Straka: *Z tábořské knihy černé*, s. 99. Je jisté, že Oldřich Vranovský z Valdeka byl v příbuzenském vztahu s Jaroslavem, ale prameny se nezmiňují, o jaký vztah se jednalo.

¹⁰¹ F., Palacký: *Dějiny V.*, s. 378

Boříkovských z Košumberka a jakýsi Loskot. Lapkové byli po svém zajetí převezeni do Prahy, kde je vyslýchali právem útrpným. Po ukončení vyslechu došlo k jejich popravě 11. listopadu 1521.¹⁰² Činnost měst proti lapkům byla vcelku úspěšná, neboť na začátku roku 1521 došlo k zadržení kolem tří desítek členů ze skupiny Zdeňka Malovce. Většina lapků byla sice neurozeného původu, ale městům se podařilo do jisté míry ochromit řádění lapků. Zajímavým faktorem je skutečnost, že města nikdy neměla v plánu potrestat Zdeňka Malovce z Chýnova, a to i přesto, že byl Zdeněk považován za hlavního strůjce opovědi proti městům, a tak jak jsem již zmiňoval, ani lapkovská minulost nezabránila Zdeňku Malovcovi z Chýnova v zisku jisté politické moci a v přístupu na zemský soud. Z těchto událostí vychází najevo nedůslednost právní moci na počátku 16. století, která byla způsobena mocenskými a politickými spory mezi městy a šlechtou. Z lupičské éry Zdeňka Malovce a dalších příslušníků rodu Malovců se dalo usuzovat, že tato činnost stála za politických a mocenským vzestupem, ale lapkovství mělo na vzestup jen nepatrný vliv, neboť vzestup rodu Malovců započal o desítky let dříve.

4.5 Vzestup Malovců

Vzestup Malovců se datuje do období krátce po období husitských válkách, kde navázali kontakty a povedlo se jim získat některé majetky do svého držení. Například Borotín, který před rokem 1446 zakoupil Jan Malovec z Pacova od svého spolubojovníka od Lipan Mikuláše z Borotína.¹⁰³ Hlavní vzestup se pak odehrál v průběhu 90. let 15. století a stoupající tendenci měl i na počátku století 16., kdy lze sledovat zvýšenou politickou aktivitu Malovců. Ta je doložena událostí z března roku 1507, kdy se Zdeněk Malovec spolu se svým příbuzným Lévou Malovcem z Libějovic zúčastnil zasedání panského a rytířského sněmu v Praze.¹⁰⁴ V červnu následujícího roku byl Zdeněk Malovec z Chýnova, někdy též uváděný z Pacova, jmenován králem Vladislavem Jagellonským do úřadu hejtmana Prácheňského Kraje. Do tohoto úřadu byl jmenován společně s Petrem z Rožmberka a na Českém Krumlově. V srpnu téhož roku je do totožného úřadu, ale v jiném kraji, jmenován spolu s Ladislavem ze Šternberka i Zdeňkův otec Oldřich Malovec z Chýnova. Jednalo se

¹⁰² F., Palacký: *Dějiny V.*, s.381

¹⁰³ J., Petráň: *Skladba pohusitské aristokracie v Čechách*, s. 35-39

¹⁰⁴ AČ 6, s. 346-347, o účasti Zdeňka Malovce na panském a rytířském sněmu konaném v Praze roku 1507 hovoří i obsah manifestu vydaný tímto sněmem proti městům, který se nachází v, AČ 6, s. 357-359. z tohoto manifestu se dozvídáme, že zde byl Zdeněk Malovec z Chýnova slovně konfrontován jedním z měšťanů slovy: „Dobře tak na vás zvyjebaní zemánkové, aby vám hlavy skákaly.“ (převzato s úpravami)

o hejtmanský úřad Bechyňského kraje.¹⁰⁵ Stejný úřad získal ve dvacátých letech i výše uváděný Léva Malovec z Libějovic.¹⁰⁶

4.6 Závěr života Zdeňka Malovce z Pacova

Činnost Zdeňka Malovce z Chýnova je zmiňována i v soukromé korespondenci Petra IV. z Rožmberka.¹⁰⁷ Příslušníci rodu Malovců škodili městům ze dvou hlavních důvodů. Prvním důvodem byla snaha zamezit bohatnutí měst a zároveň zvýšení prodeje zboží ze svých vlastních držav, protože ekonomická situace členů lapkovské družiny byla na dobré úrovni. Druhým důvodem byla snaha rytířů proniknout do vrstev vyšší aristokracie. Po ukončení lapkovského období se Zdeněk věnoval již zmíněné úřednické činnosti, kterou obohacoval podnikáním. Zdeněk Malovec z Chýnova se dožil velmi vysokého věku a zemřel v roce 1576.¹⁰⁸ Nevíme přesně, kdy se Zdeněk Malovec narodil, avšak víme, že v roce 1507 dosáhl zemských let a mohl se tak účastnit sněmu, který se v tomto roce konal.

¹⁰⁵ SOA Třeboň, Historica Třeboň č. 3504, Jmenování Oldřicha Malovce z Chýnova do úřadu hejtmana Bechyňského kraje se zmiňuje A., Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého IV*, s. 285.

¹⁰⁶ A., Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 119, též AČ 7, s. 63

¹⁰⁷ AČ 14, s. 284 Dopis pro Petra IV. U Rožmberka a na Krumlově napsali 5. března 1507 na Švihově bratři Vilém, Jindřich, Břetislav a Václav z Rýzemberka. V Dopise ho bratři informují o pomoci, kterou jsou ochotni mu poskytnout proti Zdeňku Malovci. Na tento dopis odpověděl Petr IV. Z Rožmberka a na Krumlově 10. září 1507. V dopise Petr děkuje za ochotu bratrům z Rýzemberka.

¹⁰⁸ A., Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého*, s. 286

5. Podnikání rodu Malovců

Rod Malovců sídlil od počátku 14. století na tvrzi v Malovicích, které se nachází severně od Netolic. Jak již bylo zmiňováno, rod prošel v průběhu staletí několika rozrody, z nichž k nejvýznamnějším patřili Malovcové z Malovic, z Chýnova, z Libějovic a také Malovcové z Pacova.

5.1 Majetkový vývoj rodu

Potomci vůbec prvního písemně doloženého příslušníka rodu Malovců z Malovic, Bohuslava, který v období od roku 1313 do roku 1341 působil ve službách rodu Rožmberků, byli Petr a Jan Malovcové. Ti na počátku 15. století, někdy kolem roku 1404, získali do držby Pacov a založili rodovou větev Malovců z Pacova.¹⁰⁹ Diviš, který byl dalším přímým příbuzným Bohuslava Malovce z Malovic se spojil v sedmdesátých letech 14. století v užší kontakt s majitelem Libějovic. Tím byl v této době Pešek nebo také Petr Malovec a tak na počátku devadesátých let 14. století byl položen základ rozrodu, tentokrát Malovců z Libějovic.¹¹⁰ Majiteli Malovic na přelomu 14. a 15. století byli bratři Petr a Bohuslav, kteří byli majiteli vsi Březí, a od počátku 15. století měli v držení i Černou Ves a Malenice.¹¹¹ Petrův syn Jan mladší Malovec získal kolem roku 1437 tvrz v Dobronicích a o několik let později, v roce 1443, ji prodal Rynártovi od Dubu. Ten ji v roce 1455 prodal Oldřichovi z Rožmberka.¹¹² Před rokem 1450 je doložen další rozrod rodu, tentokrát Kosořů z Malovic.¹¹³ Někdy kolem poloviny třicátých let 15. století měl Jan mladší Malovec v držení hrad Louzek, který jeho synové Jan, Bohuslav a Diviš prodali roku 1448 Oldřichovi z Rožmberka.¹¹⁴ Jistý Přešek z Čestic postoupil v roce 1457 panství Chýnov Janu mladšímu z Malovic. Toto panství zůstalo v držení rodu až do roku 1615. V roce 1615 přešlo panství po smrti Anny Magdalény na jejího manžela Zikmunda Vencelíka z Vrchovišť.¹¹⁵ K nejzásadnějším změnám majetkové držby u Malovců došlo na sklonku devadesátých let 15. století, kdy v roce 1494 vládli na malovickém zboží vnuci Jana mladšího Malovce, bratři Jaroslav a Oldřich. Oldřichovi se v roce 1517 podařilo získat panství Borotín, které získal

¹⁰⁹ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého IV*, s. 206. A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 121-122

¹¹⁰ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 119

¹¹¹ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 122

¹¹² SOA Třeboň, CS-listiny, Staré Sedlo, sign. II 41, II 42, kart. 3

¹¹³ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 122

¹¹⁴ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého III*, s. 241

¹¹⁵ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého IV*, s. 284-287

prostřednictvím své manželky Kateřiny z Pacova a své tety Alžběty z Pacova. Majitel uvedeného panství, Jan Malovec z Pacova totiž zemřel těsně před rokem 1515 a zanechal poručnictví borotínského panství své nezletilé dcery Mikuláši Malovci z Pacova. V roce 1517 získaly borotínské zboží Alžběta a Kateřina z Pacova. K dalšímu dělení tohoto zboží došlo až v polovině padesátých let 16. století.¹¹⁶ Mikuláš Malovec z Pacova vlastnil v letech 1505-1533 tvrz Sedlec, kterou jeho dědic Jan Malovec z Pacova prodal s několika vesnicemi v roce 1539 Adamu Řepickému ze Sudoměře.¹¹⁷ K velmi výraznému rozšíření území spravovaného rodem Malovců došlo v roce 1494, kdy k němu přispěl zisk panství Vimperk, které získal Zdeněk Malovec z Chýnova od Petra z Rožmberka.¹¹⁸ Zdeněk Malovec z Chýnova zakoupil o několik let později, přesněji v roce 1506, panství Březnice spolu s hradem od Václava Zmrzlíka ze Svojšína.¹¹⁹ Vedle již naznačených arondačních tendencí v majetkové držbě Malovců z Malovic a Malovců z Chýnova se v prvním desetiletí 16. století objevují snahy o rozdrobení majetku rodu a to hlavně ve východní části jižních Čech, které drželi Malovcové z Pacova. Jmenovitě například spor mezi Alžbětou Malovcovou z Pacova a její sestrou Markétou na jedné straně, a Mikulášem Malovcem z Pacova, jejich poručníkem, na straně druhé. Spor vyvrcholil v roce 1528, kdy došlo k prodeji pacovského panství místopisaři Království českého Václavu Robmhápovi ze Suché.¹²⁰ Tato ztráta byla zčásti nahrazena ziskem poloviny panství Kámen, kterou získal Petr Malovec z Malovic sňatkem s Kateřinou z Vojislavic v roce 1523. Krátce před rokem 1541 odkoupil Petr Malovec z Malovic i druhou polovinu panství od Jana Zručského.¹²¹ Počátkem třicátých let 16. století se vlády na maloveckým zbožím ujali synové Oldřicha Malovce z Malovic a Kateřiny z Pacova: Jan, Pavel, Zikmund, Mikuláš, Oldřich a Bohuslav. Nejdominantnější ze všech bratrů byl Pavel Malovec, který ke konci třicátých let ovládl větší část tohoto zboží. Pavel nakonec prodal svůj podíl v roce 1545 Diviši, Pavlu a Zikmundu, bratřím Malovcům z Libějovic. Na konci téhož roku se zřekl Zikmund a Pavel nároku na své podíly, a tak se jediným držitelem milovického zboží stal Diviš Malovec z Libějovic.¹²² V územním rozložení statků, které vlastnil rod Malovců lze pozorovat již před rokem 1547 postupně se vytvářející celky významných panství. Vedle již tradičních domén Malovic, Pacova a Libějovic to bylo například

¹¹⁶ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 199

¹¹⁷ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého IX*, s. 234

¹¹⁸ SOA Třeboň, pobočka Český krumlov, Vrchní úřad Český Krumlov, sign. II A 9 F beta No 4

¹¹⁹ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého XI*, s. 222

¹²⁰ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého IV*, s. 206-207

¹²¹ SÚA Praha, DZV 19, fol. D 1

¹²² A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 122 SOA Třeboň, CR-listiny, Malovec, inv. č. 399, kart. 32

v Prácheňsku panství Vimperk. Dalším bylo panství Březnice, které zasahovalo až do Podbrdsku, na Bechyňsku to byl Chýnov, Borotín a panství Kámen. První protihabsburský odboj nepoznamenal rod Malovců nijak velkým způsobem. Postižen byl pouze jeden z čelních protagonistů Petr Malovec z Chýnova, který byl na začátku srpna 1547 odsouzen a na začátku října téhož roku byl nucen odstoupit panství Vimperk králi Ferdinandu I.¹²³ Březnické panství zůstalo Petru Malovci dočasně ponecháno jako manství s povinností stavět nevelkou vojenskou jízdu a zároveň musel zaplatit finanční pokutu. V roce 1548 po propadnutí léna postoupil Ferdinand I. březnické panství Jiříku Lokšanovi z Adleru.¹²⁴ Panství Vimperk bylo nabídnuto k prodeji až na počátku padesátých let 16. století, kdy o jmenované zboží projevil zájem rod Rožmberků, ale v roce 1552 získal zástavní právo držby na město i panství Vimperk Jáchym z Hradce. Na konci června následujícího roku získal pán z Hradce konfiskát do dědičného držení. Na jaře 1554 získal vimperské panství do rukou rod Rožmberkům prostřednictvím Viléma z Rožmberka.¹²⁵ V polovině roku 1549, po smrti manželky Zdeňka Malovce Magdalény Malovcové z Leskovce, bylo provedeno rozdělení panství Kamenice nad Lipou a zboží Božejov ku prospěchu jejich syna Jana Malovce z Chýnova a Doroty z Leskovce. Kamenické panství přešlo do majetku Jana Malovce z Chýnova, který v roce 1571 přikoupil k panství od Karla z Říččan ves Huntov. Po svém otci Zdeňku Malovci zdědil Jan Malovec ještě panství chýnovské, a tak byl povinnen vyplatit své sestry a to v letech 1584 a 1588. V roce 1581 připojil ke svému majetku ještě vesnice Horní a Dolní Lidmaň.¹²⁶ Jan Malovec rozšířil v průběhu osmdesátých let 16. století chýnovské panství o další vesnice.¹²⁷ V jeho stopách šla i jeho manželka Magdaléna Malovcová z Lisova, když zakoupila od Petra Voka z Rožmberka Černovice.¹²⁸ Po smrti Jana Malovce z Chýnova zdědil chýnovské a kamenické panství roku 1598 jeho syn Michal. V době Michalovi nezletilosti spravovali svěřená panství poručníci. Michal dosáhl plnoletosti v roce 1604 a získané zboží odkázal do správy své sestry Anny Magdalény. Ta svěřené zboží kamenické nechala v roce 1614 zapsat do desek zemských svému manželovi Zikmundu Vencelíkovi z Vrchovišť. O rok později Anna Magdaléna zemřela a její muž získal i chýnovské panství.¹²⁹ V roce 1606 smrtí Michala Malovce vymřela v mužské linii kamenická a chýnovská větev Malovců.

¹²³ *SC II*, s. 416-418, 423, 436

¹²⁴ J. Janáček: *České dějiny I/2*, s. 327

¹²⁵ A. Míka: *Osud slavného domu: Rozkvět a pád rožmberského dominia*, s. 111

¹²⁶ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého IV*, s. 174

¹²⁷ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého IV*, s. 286

¹²⁸ SOA Třeboň, CS-registratura, inv. č. 421, sign. II 357-1a, kart. 203

¹²⁹ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého IV*, s. 286

5.2 Spor mezi Malovci a Zikmundem Vencelíkem z Vrchovišť

Zikmund Vencelík z Vrchovišť získal rozsáhlé majetkové zboží, do kterého patřil Chýnov, Kamenice nad Lipou a Černovice. Jen chýnovské panství se skládalo z 28 vesnic a žilo zde více než 350 osedlých.¹³⁰ Kamenické panství bylo přibližně stejně rozsáhlé jako panství chýnovské.¹³¹ Proti Zikmundu vystoupilo více jak 20 dospělých příslušníků rodu Malovců, neboť považovali Zikmunda za uzurpátora maloveckých držav a vymohli si na něm vyplacení náhrady za ztracená zboží ve výši 31 000 kop grošů českých.¹³² Ze získaných panství se Zikmund dlouho netěšil, neboť v konfiskačních vlnách, které následovali po porážce českého stavovského povstání, mu byla tato panství zabavena.¹³³

5.3 Sousední panství

V sousedním panství Kámen v předbělohorském období nedocházelo k výrazným rozšířením. V roce 1615 byl jako majitel hradu Kámen a panství uváděn Petr starší Malovec z Malovic, kterému v roce 1584 odkázala manželka i statek Mnich.¹³⁴ Borotínské panství bylo rozděleno mezi syny Kateřiny z Pacova Oldřicha a Bohuslava Malovce. Po Oldřichově smrti v roce 1602 se správy poloviny borotínského zboží ujal jeho syn Pavel a druhou polovinu držela Alžběta z Pacova spolu se svým mužem Arnoštem Černčickým z Kácova.¹³⁵

5.4 Spor o Rábí a ekonomický pád Diviše Malovce z Libějovic

Na sklonku čtyřicátých let 16. století se rozdělilo libějovické panství mezi bratry Diviše, Zikmunda a Pavla Malovce z Libějovic. Na jaře 1557 jednali Diviš a Pavel s Hendrychem Kurcpachem z Trachmburka o prodeji panství Rábí.¹³⁶ Diviš toto zboží připojil ke svému dílu v libějovickém panství.¹³⁷ V polovině roku 1557 se rozhořel spor mezi bratry Divišem a Pavlem, který souvisel s koupí Rábí. Tento spor vyvrcholil na začátku následujícího roku, kdy zprostředkovali Vilém z Rožmberka spolu s Janem mladším z Lobkovic smlouvu mezi oběma bratry o dědictví po otci. Pavel postoupil svůj díl na libějovickém panství Divišovi za 10 000 kop grošů českých, dluhy na libějovickém i malovickém panství, Ratibořické Hory, Táborské Hory a dům na Menším Městě pražském.

¹³⁰ SOA Třeboň, Vs Chýnov, urbář panství Chýnov po roce 1623, sign. VI G beta No2

¹³¹ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrže království Českého IV*, s. 173-174

¹³² A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrže království Českého IV*, s. 287

¹³³ T. V. Bílek: *Dějiny konfiskací v Čechách II*, Praha 1883, s. 849-852

¹³⁴ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrže království Českého IV*, s. 196

¹³⁵ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrže království Českého III*, s. 199-200

¹³⁶ SOA Třeboň, CS-registratura, inv. č. 380, sign. 261-1, kart. 156

¹³⁷ SOA Třeboň, CS-listiny, Rábí, inv. č. 589, sign. 330-4, kart. 7

Dluhy na zboží Rábí měly náležet oběma stejným podílem.¹³⁸ Ekonomická situace Diviše Malovce z Libějovic se krátce po polovině padesátých let 16. století prudce zhoršila. Diviš si uvědomil, že musí najít zámožného kupce a prodat většinu svých panství. V této situaci se nabídl mladý Vilém z Rožmberka, který na sebe uvalil břemeno všech Divišových dluhů a zároveň mu poskytl doživotní sociální i finanční zaopatření. Během jednání, která probíhala v letech 1557-1559, získal Vilém z Rožmberka Libějovice.¹³⁹ V říjnu 1561 nechal Diviš Malovec vložit do desek zemských, že postupuje Vilému z Rožmberka celé panství Rábí jako splátku na dluhopis ve výši 20 000 kop grošů českých.

5.5 Panství Hluboká

Před polovinou 16. století začali Malovcové expandovat ze svých držav na východ, kde se nacházelo bohaté a teritoriálně rozlehlé panství Hluboká, které nejprve patřilo jako zástava Ungnádům ze Suneka a od roku 1562 pánům z Hradce. V únoru 1548 koupil Jan Malovec z Malovic, který sídlil na tvrzi v Dřítině, statek Vlhavy s osmi dalšími vesnicemi od synů Petra Kořenského z Terešova.¹⁴⁰ Po úmrtí Jana Malovce pojistil jeho syn Bohuslav v únoru 1560 svým bratrům Albrechtovi, Václavovi a nezletilému Zdeňkovi finanční podíly na tvrzích Vlhavy a Dřiteň. K novému vyrovnání mezi Bohuslavem a jeho bratrem Zdeňkem mladším došlo v polovině roku 1567. Bratr Diviše Malovce, Zikmund, získal v roce 1556 od Oldřicha Nebřehovského z Nebřehovic zboží Březí-Hrádek, které se nacházelo severně od panství Hluboká. Sám si za sídlo zvolil nedalekou tvrz Chvalešovice.¹⁴¹

5.6 Bohuslav Malovec

Jako finančně schopný se projevil na sklonku devadesátých let 16. století Bohuslav Malovec, který 10. 12. 1598 koupil od Jáchyma Oldřicha z Hradce panství Hluboká nad Vltavou za 160 000 kop grošů českých. O čtyři dny později, 14. 12. 1598, Bohuslav Malovec odprodal část panství Hluboká, přesněji zboží protivínské za 30 000 kop grošů českých bratrům Kryštofu a Jiřímu z Mitrovic.¹⁴² Bohuslav Malovec dokázal během necelých tří let sehnat požadovanou sumu peněz a 30. 6. 1601 mu bylo panství Hluboká nad Vltavou

¹³⁸ SOA Třeboň, CR-listiny, Malovec, inv. č. 446, kart. 32. CS-listiny, Praha, sign. II 319 5, kart. 73

¹³⁹ V. Březan: *Životy posledních Rožmberků*, Praha 1985, s. 171. A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 119. A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého XI*, s. 91

¹⁴⁰ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 178

¹⁴¹ SOA Třeboň, CR-listiny, z Rožmberka, inv. č. 424, 457, sign. 27/18 a,b, kart. 75 A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 278

¹⁴² A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 146, 238. V. Ledvinka: *Úvěr a zadlužení feudálního velkostatku v předbělohorských Čechách: Finanční hospodaření pánů z Hradce 1560-1596*, s. 59 SOA Třeboň, Vs Protivín, urbář statku Protivín z roku 1607, sign. VI G beta No 5

vloženo do desek zemských.¹⁴³ Díky odkoupení panství Hluboká od Jáchyma Oldřicha z Hradce se zboží Bohuslava velmi rozrostlo. Bohuslav získával ročně z hlubockého panství částku 13 850 kop grošů. Z této částky pocházelo 12 863 kop grošů z režijních podniků a jen 987 kop grošů pocházelo poddanských platů. Na podzim roku 1601 přešla Dříteň a Vlhavy do správy Bohuslavova syna Václava Malovce, který v roce 1617 pořídil nový urbář dříteňského statku.¹⁴⁴ Bohuslav Malovec patřil k nejmovitějším reprezentantům českého rytířstva. Do jeho majetku patřilo v roce 1557 86 osedlých na Dřítňi a Vlhavách. Během druhé poloviny 16. století se Bohuslav vypracoval mezi elitu majetkově nejzdatnějších šlechticů v zemi. V roce 1603 přiznal v berni 916 osedlých, což představovalo poddanský majetek v hodnotě 16 488 kop grošů.¹⁴⁵ Po smrti Bohuslava Malovce došlo k rozdělení rozsáhlého zboží mezi syny Jana, Václava, Jetřicha a Petra. Jan získal Lipovskou rychtu a sídlil na hradě Rudolfov. Václav připojil ke statkům v Dřítňi, Vlhavách a Chvalešovicích několik vesnic z hlubockého panství. Jetřich získal město Podhradí s hradem Hluboká a rychtu purkareckou, ovšem bez Purkarce. Zbylé vesnice na hlubockém panství si přisvojil Petr. Na podzim roku 1604 zakoupil Jetřich Malovec vesnice Plastovice a Pašice od Jáchyma Novohradského z Kolovrat. Celé panství Hluboká bylo Malovcům v říjnu 1622 zkonfiskováno.¹⁴⁶

5.7 Poslední transakce

K jednomu z posledních předbělohorským majetkovým transakcím rodu Malovců se řadí prodej statku v Drslavicích, který koupil v roce 1618 Jetřich Malovec od Jáchyma Novohradského z Kolovrat, ale ještě téhož roku byl prodej zrušen a Drslavice se tak vrátily do rukou Jáchyma Novohradského z Kolovrat.¹⁴⁷

5.8 Zemské úřady a politická aktivita Malovců

Jisté informace o politické aktivitě nám poskytne i genealogie Malovců, kterou sepsal Bohuslav Balbín. Jeho dílo se převážně zaměřuje na příbuzenské svazky, které uzavírali příslušníci Malovců s předními šlechtickými rody království. Část Balbínovi práce s názvem *Viri illustres* je zaměřená na Malovce, kteří sloužili v 16. a na počátku 17. století v zemských

¹⁴³ SÚA Praha, DZV 130, fol. H 26. SOA Třeboň, Vs Hluboká nad Vltavou, urbář panství Hluboká před rokem 1592, sign. I 6 G beta No 2

¹⁴⁴ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 146

¹⁴⁵ O. Placht: *Odhad majetku stavů království Českého z roku 1557*, Praha 1950, s. 49 dále F. Marat: *Soupis poplatnictva 14 krajů v království Českém z roku 1603*, Praha 1899, s. 43, 50

¹⁴⁶ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VII*, s. 146-147. T. V. Bílek: *Dějiny Konfiskací*, s. 351-352

¹⁴⁷ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého XI*, s. 162

úřadech.¹⁴⁸ Politická aktivita Malovců odstartovala na konci husitských válek, kdy v bitvě u Lipan bojovali Malovcové na straně panské jednoty, v roce 1448 s Jiříkem z Poděbrad dobývali Prahu. Kolem poloviny 15. století vynikal politicky aktivní Jan Malovec z Pacova, jenž se v roce 1446 a 1462 účastnil poselstev do Říma a v roce 1485 byl povolán do zemského soudu.¹⁴⁹ Zajímavou postavou počátku 16. století byl Zdeněk Malovec z Chýnova. Ten byl hlavním iniciátorem jedné z největších lapkovských skupin v jagellonské době. Tato družina operovala hlavně v jižních a západních Čechách v okolí bohatých královských měst a na obchodních cestách, které směřovaly do Lince, Norimberka a Pasova. Po ukončení lapkovské činnosti se Zdeněk zaměřil na chod vlastního panství a jeho rozšiřování. V letech 1510-1512 zastával úřad nejvyššího zemského písaře, který mu zajistil další slušný zdroj příjmů.¹⁵⁰ Kromě Zdeňka Malovce z Chýnova získal zemský úřad v předbělohorském období i Vilém Kosoř z Malovic, který v letech 1572-1577 zastával úřad místopísaře království Českého.¹⁵¹ Na konci padesátých let 16. století rovněž působil ve funkci nejvyššího zemského berníka Pavel Malovec z Libějovic.¹⁵² Dalším Malovcem, který se mohl honosit úředním titulem byl Bohuslav Malovec, který od roku 1574 užíval titul císařský rada a od roku 1583 měl tento titul i Jan mladší Malovec.¹⁵³ Na Konci sedmdesátých let 16. století zastával další Malovec, Vilém starší Malovec na Bučovicích, úřad výběrčího posudného v Českém království. Vilém pak v letech 1579-1590/1591 zastával úřad nejvyššího zemského berníka a colmistra za rytířský stav.¹⁵⁴ Tento úřad ho dozajista velmi dobře finančně zajistil a zároveň mu dovozoval výhodně investovat finanční prostředky, a to jak své vlastní, tak i neodvedené zemské peníze, které vložil do úvěrového podnikání. Nejvyšší politická aktivita u rodu Malovců v předbělohorské době se objevila v úřadech krajů Prácheňského a Bechyňského.¹⁵⁵ Úřady, které zastávali příslušníci rodu Malovců v předbělohorském období, se nemohli stát samostatným zdrojem růstu jejich majetků.

5.9 Úvěrové podnikání

Úvěrové podnikání příslušníků rodu Malovců z 16. a počátku 17. století je zaměřeno především na představitele největších jihočeských dominií, a to na Rožmberky a na pány

¹⁴⁸ B. Balbín: *Diva Montis Sancti*, Praha 1665, s. 29-31

¹⁴⁹ R. Píkhart, *Jan Malovec z Pacova*, JSH 3, 1930, s. 17-23

¹⁵⁰ J. Charvát: *Dílo Františka Palackého*, Praha 1941, s. 362

¹⁵¹ J. Charvát: *Dílo Františka Palackého*, Praha 1941, s. 371

¹⁵² *ČS II*, s. 803

¹⁵³ *ČS IV*, s. 89, *ČS VI*, s. 469

¹⁵⁴ *ČS IV*, s. 455, *ČS V*, s. 676, *ČS VI*, s. 45, 195, 446, 558, *ČS VII*, s. 284, 573

¹⁵⁵ SÚA Praha SM, inv. č. 1605, sign. K26/1, kart. 1130-1133 *ČS IX*, s. 322, 553 SOA Třeboň, Historica Třeboň, č. 5475

z Hradce. Finanční transakce mezi Malovci a pány z Růže se dělí na dvě období.¹⁵⁶ První a zároveň starší období se datuje zhruba od dvacátých let do padesátých let 16. století. Z tohoto období se nedochovalo příliš mnoho písemných pramenů, ale z toho, co se dochovalo, se dá usuzovat, že finanční prostředky na úrok v této době půjčovali Rožmberkové příslušníkům rodu Malovců. Jeden z posledních známých dlužníků byl Diviš Malovec z Libějovic, který dlužil Vilému z Rožmberka a jehož případ je zde zmiňován.

5.10 Půjčky Rožmberkům

Druhé období se vymezuje na šedesátá léta 16. století a trvá až do počátku století 17. Z tohoto období již existuje větší množství písemných pramenů. Zajímavostí je, že v uvedeném období se role obrátily a Malovcové vystupují jako věřitelé Rožmberků. Z těchto let není znám jediný případ, kdy by Rožmberkové dotovali Malovce.¹⁵⁷ Počátky úvěrové podnikatelské činnosti Malovců vůči Rožmberkům začínají s největší pravděpodobností v roce 1559, kdy si Vilém z Rožmberka půjčil 850 kop grošů českých od Václava Malovce a dalších 262,5 kopy od Zdeňka Malovce.¹⁵⁸ O finanční pomoc se u Malovců přihlásil i Petr Vok, který si v letech 1569 až 1586 půjčil finance v celkové výši 10 200 kop grošů českých. Na této půjčce se podílelo celkem šest příslušníků Malovců. Největší půjčku Petru Vokovi poskytli bratři Albrecht a Bohuslav Malovcové. První z bratrů půjčoval hlavně v sedmdesátých letech a druhý od počátku let osmdesátých. V tomto období si půjčoval i Vilém z Rožmberka, který získal pouze jedinou půjčku, a to 1 000 kop grošů českých od Ezechiela Malovce z Chýnova v roce 1581.¹⁵⁹ Během 12 let v období let 1589-1601 poskytl rod Malovců příslušníkům pánů z Růže celkem 44 půjček v hodnotě 157 088,5 kop grošů českých. Ve stejné době bylo splaceno 62 100 kop, což představuje necelých 40% celkových pohledávek. Z pramenů víme, že Rožmberkové neměli žádnou bezúročnou půjčku. V této době byla zákonná výše úroku stanovena na 6%. Výpočtem tedy zjistíme, že Rožmberkové v letech 1589-1601 museli přeplatit půjčku o 33 722 kop. Výsledkem tedy bylo to, že si Rožmberkové půjčili 157 088,5 kop grošů a zaplatili 190 810,5 kopy grošů českých. V posledních letech života Viléma z Rožmberka se dluhy na rožmberském panství podílely 5-10% právě půjčky od Malovců, které měly výraznou vzestupnou tendenci. Největší krizi zaznamenaly rožmberské državy v letech 1596-1601, kdy se půjčky vyšplhaly až na 96 179,5

¹⁵⁶ SOA Třeboň, CR-registratura, z Rožmberka, sign. 24 a, fasc. II, sign. 24 b, fasc. II-V SOA Třeboň, CR-registratura, Malovec, I-III, inv. č. 1-70, katr. 106-108

¹⁵⁷ Tamtéž,

¹⁵⁸ SOA Třeboň, CR-registratura, Malovec II, č. 43-44, kart. 107

¹⁵⁹ SOA Třeboň, CR-registratura, z Rožmberka, sign. 24 a, fasc. II SOA Třeboň, CR-registratura, Malovec, č. 49, 52, 54, kart. 203

kopy grošů českých, což bylo více než 60% z celkových půjček z let 1589-1601. V letech 1596-1601 se Rožmberkům nedařilo umořovat své závazky, neboť Malovcům splatili jen 1 000 kop grošů českých. Finanční úředníci Rožmberků prováděli různé finanční operace, aby zakryly problémy na tomto panství. Nejznámější je případ, kdy na jaře roku 1595 obdržel Bohuslav Malovec splátku 15 000 kop grošů a o rok později další ve výši dokonce 35 000 kop grošů českých. Na tom by nebylo nic zajímavého, kdyby ovšem krátce po první splátce nebyla nová půjčka na stejnou sumu a v druhém případě byla půjčka navýšena na 45 000 kop grošů. Díky těmto transakcím se dařilo maskovat problémy na panství, neboť účetní knihy se tvářily, že mají aktivní bilanci. Rožmberští úředníci v jednom období splátku zaplatili a v následujícím jí opět připsali, nebo dokonce navýšili. Na půjčkách v letech 1589-1601 se podílelo celkem 9 příslušníků Malovců. Největším věřitelem byl Bohuslav Malovec z Malovic na Dřítině, jenž Rožmberkům poskytl půjčku ve výši 126 638,5 kopy grošů českých, což z celkové půjčky dosahovalo výše více než 80%. Dalšími věřiteli byli Ezechiel Malovec a Jan mladší Malovec z Chýnova na Kamenici, kteří poskytli zhruba 10% z celkové částky, a o zbylých 10% se postaralo zbylých 6 příslušníků Malovců. Malovci, kteří půjčili Rožmberkům nižší částky, se dočkali splacení většiny, či dokonce celé částky, kterou poskytli. Naopak tomu bylo u prvních tří jmenovaných Malovců, kteří byli ekonomicky silnější. Ti se od Rožmberků dočkali nižších splátek a mnohdy se svých splátek nedočkali vůbec. Do roku 1601 získal zpět Ezechiel Malovec pouze zhruba 10% poskytnutého kapitálu a Bohuslavu Malovci bylo splaceno zhruba 40% jeho půjčky. U posledního jmenovaného Jana mladšího Malovce se problém se splátkami vyřešil tak, že jeho manželka v roce 1597, rok před jeho smrtí, zakoupila od Petra Voka z Rožmberka městečko Černovice za 12 500 kop grošů českých.¹⁶⁰ Drobné půjčky se dařilo Rožmberkům splácet ve 2-3 splátkách většinou ve výši do 2 000 kop grošů českých. Jednalo se například o půjčky, jež byly poskytnuty Spytihněvem Malovcem a Annou Malovcovou. Oba patřili mezi drobné věřitele a byli s Rožmberky spjati pouze po finanční stránce nikoliv politické. Tyto drobné půjčky byly za nevysoký úrok, ale pro tyto Malovce to mělo jiný pozitivní vliv, a to ten, že mezi ostatní drobnou šlechtou z regionu získali pověst rožmberských věřitelů, což bylo v této době velmi vysoce hodnoceno.¹⁶¹ Finanční problémy se projevily u Rožmberků při splacení půjček u posledních dvou velkých věřitelů z řad Malovců, u Bohuslava a Ezechela Malovců, kteří jim poskytli úvěry na desetitisíce kop grošů. Oba dva Malovcové v této době disponovali vysokými finančními částkami a byli ochotni je investovat, zpravidla s vysokým ziskem. Čas

¹⁶⁰ SOA Třeboň, CS-registratura, sign. II 357-1 a, kart. 203

¹⁶¹ SOA Třeboň, Historica Třeboň, č. 5749-5762 SOA Třeboň CR-registratura, z Rožmberka, sign. 9c

od času se přesvědčovali o tom, zda je jejich klient schopen splácet své závazky. Malovcové záměrně vyhledávali panské rody, jež byly ve finanční krizi, protože právě Rožmberkové své půjčky umořovali dalšími půjčkami na vyšší částky a tím pádem rostly úroky, které pak přibývaly do kapsy Malovcům. Zajímavostí na tomto období a půjčkách, které poskytl rod Malovců Rožmberkům je skutečnost, že příslušníci tohoto rodu, kteří vlastnili vcelku rozsáhlá panství (např. Malovcové z Chýnova na Kamenici a Malovcové z Chýnova na Kamení a Borotíně) vkládali do Rožmberků velmi nízké částky. Nejvýraznějším věřitelem Rožmberků byl již zmiňovaný Bohuslav, který půjčoval Rožmberkům finance v letech 1589-1601 pravidelně, s výjimkou tří let 1594, 1595 a v roce 1598, kdy sám Bohuslav potřeboval finanční hotovost, neboť v té době zakoupil panství Hluboká. O Bohatství, kterým Bohuslav disponoval, svědčí i skutečnost, že v roce 1596 poskytl Petru Vokovi jednorázovou půjčku ve výši 45 000 kop grošů českých a v závěru finanční krize na rožmberském dominiu v letech 1599-1601, tedy v době, kdy sám splácel hlubocké panství, poskytl stejnému šlechtici další půjčku ve výši 20 929 kop grošů českých, přestože mu Vok z Rožmberka nesplatil jedinou kopu, kterou si vypůjčil v roce 1596. Díky neustálému navyšování půjček a neschopnost rožmberského dominia tyto půjčky umořovat rostla úroková sazba, která měla být Bohuslavu Malovci vyplacena, se do roku 1601 vyšplhala až na 26 416 kop grošů českých. Bohuslav Malovec díky svým úvěrům Rožmberkům vybudoval rozsáhlé hospodářské impérium, které mělo hlavní základnu na Hluboké. Původně nepříliš zámožný Malovec tak výrazně zbohatl na Rožmbercích. Bohuslav zpočátku vlastnil pouze nevelké statky Dříteň a Vlhavy, které finančně stačily zajišťovat pouze každodenní náklady na život tohoto Malovce. Finanční kapitál, který investoval u Rožmberků, tedy pocházel hlavně z dědictví a z nevyužitých finančních prostředků, které mu plynuly z jeho jmenovaných držav.

5.11 Půjčky pánům z Hradce

Další pozornost v úvěrovém podnikání zaměřili Malovcové na dominium pánů z Hradce, kde jsou známé transakce hlavně v druhé polovině 16. století. Z té doby jsou známy půjčky Adama II. Z Hradce a Jáchyma Oldřicha z Hradce. Mezi lety 1568-1598 si pánové z Hradce vypůjčili od členů rodu Malovců 51 294 kop grošů českých v celkem 26 samostatných půjčkách. Ve stejném období umořili dluh v hodnotě 16 595 kop grošů českých, což představovalo zhruba čtvrtinu závazků, které měli pánové z Hradce u Malovců. V roce 1598 dlužili stále 34 699 kop. Nejintenzivněji se na provozu hradecké pokladny podílel rod Malovců v 70. letech 16. století, neboť v letech 1571-1579 poskytli úvěr ve výši 24 544 kop grošů českých. Z této sumy byla splacena opět zhruba čtvrtina 6073 kop grošů.

V následujících patnácti letech rostl dluh jen minimálně, neboť v roce 1595 byla finanční hodnota, kterou měli páni z Hradce vyplatit, na sumě 20 400 kop grošů českých. K nárůstu dluhu došlo po smrti Adama II. z Hradce (1597-1598 nejvyšší nárůst). Od konce 70. let až téměř do konce 16. století se podílel rod Malovců zhruba 20% na zadlužení dominia pánů z Hradce.¹⁶² Na půjčkách hradeckému dominiu se podílelo v letech 1568-1598 patnáct členů rodu Malovců, kdy se nejvyšší částkou stejně jako u rodu Rožmberků podílel Bohuslav Malovec z Malovic na Dřítňi, který poskytl půjčku ve výši 36 000 kop grošů českých, což představovalo zhruba 70% podíl na celkové výši poskytnutého úvěru. Dalšími byli Bohuslav mladší Malovec z Malovic se 4 500 kop grošů, Ezechiel Malovec, Vilém starší Malovec na Butovicích, který zároveň převzal úroky po zesnulém Jetřichovi Malovci. Zbýlých deset Malovců poskytlo půjčky v menších finančních hotovostech a celkově se zapůjčená suma pohybovala zhruba ve výši 10% celkového úvěru. Jak již bylo zmíněno, největší finanční podíl na dotování hradeckého dominia měl Bohuslav Malovec z Malovic na Dřítňi, který postupem času skupoval pohledávky svých příbuzných a zvyšoval tak vlastní příjmy z úroků. Mezi lety 1572-1598 činil úrok 23 176 kop grošů českých.¹⁶³ V druhé polovině 16. století a na počátku 17. století vystupují Malovcové většinou jako věřitelé, pouze výjimečně jako dlužníci, jak vyplývá z dlužních úpisů v Deskách zemských a registru jistot z fondu Nejvyššího purkrabství.¹⁶⁴ Tyto záznamy ovšem nezahrnují veškeré poskytnuté úvěry v průběhu 16. a 17. století. Neboť v těchto záznamech chybí záznamy o úvěrech u Rožmberků či pánů z Hradce. Zápisy v Deskách zemských byly z větší míry pouze u dlužníků, kteří nedisponovali dostatečně velkým nemovitým majetkem, jenž by zajistil jejich solventnost. Zároveň zde byly záznamy o půjčkách, které byly v případě nesplácení sankcionovány zastavením majetku dlužníků. Tímto lze vysvětlit chybějící informace o půjčkách výše zmíněným rodům.¹⁶⁵

5.12 Malovcové jako věřitelé

Registra jistot ve fondu Nejvyššího purkrabství, které se nedochovaly kompletní, poskytují informaci o 44 půjčkách Malovců v letech 1596-1605, 1616-1617 a v roce 1620,

¹⁶² V. Ledvinka: *Úvěr a zadlužení feudálního velkostatku v předbělohorských Čechách: Finanční hospodaření pánů z Hradce 1560-1596*, příl. č. XIV

¹⁶³ SOA Třeboň, pracoviště Jindřichův Hradec, RA pánů z Hradce, osobní pozůstalost Adama II. Z Hradce, inv. č. II L 5 b, kart. 36

¹⁶⁴ SÚA Praha, Desky zemské – Úřad desek zemských, repertáře dlužních úpisů a obligací, inv. č. 1052-1061, kart. 145, Nejvyšší purkrabství, registra jistot č. 110, 111, 113

¹⁶⁵ SÚA Praha, DZV, č. 86-95

kdy ve většině případů vystupují příslušníci tohoto rodu jako věřitelé.¹⁶⁶ Podle údajů z let 1552-1620 se živilo půjčování na úvěr 18 příslušníku rodu Malovců, přičemž na počátku 17. století v Čechách bylo 25 dospělých příslušníků tohoto rodu.¹⁶⁷ Od počátku 17. století až do roku 1620 nejvíce půjček poskytovali bratři Jetřich a Václav, neboť se jednalo o syny Bohuslava Malovce z Malovic na Dřítině, po kterém zdědili rozsáhlý nemovitý majetek, který disponoval nejvyspělejší ekonomickou základnou z držav Malovců. Díky těmto půjčkám plynul Jetřichovi s Václavem nemalý úrok. Třetí Bohuslavův syn Petr se vydal v otcových stopách, neboť je známo, že v roce 1615 poskytl tento Malovec dvě půjčky. Jednalo se o úvěr královské komoře ve výši 3 000 kop grošů českých. Hlavně však poskytl 5 000 kop grošů českých Albrechtu Janu Smiřickému, který se v této době dostal do značných finančních komplikací.¹⁶⁸ Údaje z let 1552-1620 hovoří i o poskytovatelích úvěrů z počátků této doby, tedy z padesátých let 16. století, kdy se nejčastěji objevují jména bratrů Zikmunda a Pavla Malovce z Libějovic. Zajímavostí je, že tito bratři poskytují půjčky, zatímco jejich bratr se začal potáčet v dlužích. Dalším poskytovatelem financí byl Zdeněk Malovec z Chýnova na Kamenici. V šedesátých a sedmdesátých letech došlo k útlumu finančních půjček, neboť v této době úvěry poskytoval jen místopisář království Českého Vilém Kosoř z Malovic. Na konci sedmdesátých let došlo k oživení a přesunu kreditních operací k Malovcům z Chýnova. Od konce sedmdesátých let až do počátků osmdesátých let 16. století se půjčkami zabývali manželé Spytihněv a Kateřina Malovcovi z Chýnova, kteří poskytli finance Rožmberkům i pánům z Hradce.

5.13 Malovcové jako Dlužníci

Registra jistot Nejvyššího purkrabství obsahují na přelomu 16. a 17. století informace o dlužnících z řad Malovců. Jedná se o příslušníky borotínské větve. Příslušníci této větve nevynikali půjčkami ani dluhy. Z tohoto stereotypu vybočoval pouze Oldřich Malovec na Borotíně, který měl na konci devadesátých let 16. století jisté finanční potíže, které vyřešil několika půjčkami. První půjčka proběhla v roce 1596, kdy si Oldřich vypůjčil 1 500 kop grošů českých od Petra Karla Holického ze Šternberka, a druhá větší půjčka proběhla v roce 1602, kdy si vypůjčil 2 500 kop grošů od Jindřicha Sádla z Vrážného. Tyto půjčky byly krátkodobé, neboť byly splaceny do jednoho roku a nevedly k dalšímu zadlužování.¹⁶⁹

¹⁶⁶ SÚA Praha, Nejvyšší purkrabství, registra jistot č. 110, 111, 113

¹⁶⁷ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého IV*, s. 287

¹⁶⁸ V. Pešák: *Panství rodu Smiřických v letech 1609-1618: hospodářská skladba českého velkostatku začátkem XVII. Století*, Sborník Archivu ministerstva vnitra, 1940, s. 194-196

¹⁶⁹ SÚA Praha, DZV 91, fol. O 2, Nejvyšší purkrabství, registra jistot, č. 110

5.14 Vilém starší Malovec

Další osobností je Vilém starší Malovec z Malovic na Butovicích, který poskytoval úvěry v průběhu osmdesátých let 16. století. V letech 1579-1590/1591 působil rovněž jako nejvyšší zemský berník a colmistr rytířského stavu.¹⁷⁰ Během období, ve kterém vykonával Vilém činnost colmistra, došlo k události, která ovlivnila všechny vrstvy jeho života.¹⁷¹ Jednalo se o aféru, která byla odhalena v roce 1592.¹⁷² V roce 1590 požádal v pokročilém věku Vilém starší Malovec České stavy o uvolnění z úřadu nejvyššího zemského berníka a colmistra. Zemský sněm konaný v témže roce vyhověl žádosti Malovce a byl nahrazen Fridrichem Vostrovcem z Kralovic. Současně s ním byla ustanovena šestičlenná komise, jejímž úkolem byla revize Malovcova účetnictví v době, kdy vykonával jmenované funkce.¹⁷³ Komise byla sněmem pověřená, aby věnovala zvýšenou pozornost částce, která byla vybírána v roce 1580. Tyto finance byly určeny na zvelebení důlního podnikání, které mělo klesající tendenci.¹⁷⁴ Revize zjistila závažné nedostatky v účetnictví Viléma staršího Malovce, které měly být vyřešeny až v polovině roku 1591. Do vyřešení celé záležitosti měl Vilém nařizeno setrvat ve své funkci. O závažnosti celé aféry hovoří i skutečnost, že do celé události byl zasvěcen i Rudolf II. Ten Viléma staršího Malovce vyzval, aby se 5. 6. 1591 dostavil před kontrolní komisi na Pražský hrad.¹⁷⁵ O jednání, která probíhala od června do července 1591, nejsou písemné záznamy, ale po náhlém úmrtí Viléma staršího z Malovic 18. 7. 1592 byla ustanovena nová vyšetřovací komise.¹⁷⁶ Komise zjistila, že si Vilém ponechal částku ve výši 30 664 kop grošů českých, kterou vybral v letech 1580-1583 od krajských berníků na zvelebení dolů. Dlužná částka měla být získána prodejem nebožtíkových statků a z finančních dluhů, které u něj měli různí aristokraté. Vzápětí po tomto rozhodnutí byla ustanovena sekvestrační komise, která měla za úkol prodat Malovcům majetek co nejdražše a zároveň obeslat všechny Malovcovy dlužníky, aby splatily své závazky. V průběhu osmdesátých let 16. století došlo ke dvěma významným transakcím nemovitého majetku Viléma staršího Malovce. Jednalo se o statek Butovice, který Vilém prodal v roce 1585 nejvyššímu kancléři království Českého Adamu II. z Hradce za 5 500 kop grošů českých. Ale ještě z roku 1592 pochází záznam o tom, že Rudolf II. nařizuje, aby pán z Hradce

¹⁷⁰ ČS V, s. 445, 676, ČS VI, s. 45, 195, 446, 558

¹⁷¹ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého X*, s. 120

¹⁷² SÚA Praha, SM, inv. č. 2 186, Malovcové z Malovic, sign. M5, kart. 1439-1441

¹⁷³ ČS VII, s. 509-511

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 511

¹⁷⁵ ČS VII, s. 573

¹⁷⁶ SÚA Praha, SM, inv. č. 2 186, Malovcové z Malovic, sign. M 5 kart. 1440-1441

konečně splatil statek v Butovicích.¹⁷⁷ Po prodeji butovického statku zbyly Vilémovi jen Horní a Dolní Bučice a dům na Novém Městě pražském. Druhá transakce proběhla o tři roky později, kdy výhodně zakoupil polovinu zboží Valečov spolu s městečkem Kněžnin most (Kněžmost) od Jiřího mladšího Vančury z Řehnic, jenž se v té době potýkal s dluhy.¹⁷⁸ Polovina valečovského panství, kterou Vilém výhodně zakoupil, se skládala ze skalního hradu Valečov, dvou poplužních dvorů, městečka Kněžnin Most a z dalších 8 vesnic.¹⁷⁹ Po roce 1588 došlo k postupnému zmenšování Malovcova zboží, neboť potřeboval finance na splacení pohledávek za polovinu panství. Na konci července tohoto roku si musel Vilém starší Malovec vypůjčit 2 500 kop grošů českých od Viléma Plesa Pětipeského z Krásného Dvora. Vilém nebyl schopen tuto půjčku splácet, a tak byla v roce 1591 umořena tím, že Vilém starší Malovec postoupil městečko Kněžnin Most svému věřiteli.¹⁸⁰ Několik měsíců před touto transakcí v roce 1590 byl proveden zápis do Desek zemských, v němž převedl Vilém další část valečovského panství za 18 000 kop grošů českých na Václava Homuta z Harasova s manželkou Evou Homutovou z Malovic. Ti se podle smlouvy zavázali vyplácet Vilému staršímu Malovci po dobu jeho života 600 kop grošů českých každý rok. V červenci téhož roku převedl zadlužený Vilém statek v Bučovicích za 8 500 kop grošů českých na svojí ženu Kateřinu Malovcovou z Rychmburka. Na konci léta určil Vilém starší Malovec dědicem svého zbylého movitého i nemovitého majetku Viléma mladšího Malovce na Zbraslavicích.¹⁸¹ Na podzim roku 1592 započalo jednání mezi sekvestrační komisí a novými majiteli zboží, které dříve patřilo Vilému staršímu Malovci. Současně byla vytvořena další komise, jejímž úkolem bylo vymáhání financí od Malovcových dlužníků.¹⁸² Členové této komise, určené k vymáhání finančních prostředků, byli: Radslav Vchynský ze Vchynic, později jeden z nejvýraznějších lichvářů předbělohorského období v Čechách, dále Hertvík Zemdliv ze Šenfeldu a Humprecht Černín z Chudenic.¹⁸³ Komise měla za úkol obeslat všechny Malovcovy dlužníky, aby své závazky uhradili do 10. ledna 1593 u úředníků menších desek zemských v Praze. Komise odhalila celkem 85 dlužníků a zároveň několik věřitelů. Největší počet dlužníků pocházel z rytířského stavu, následován byl stavem městským, panským a jeden dlužník pocházel z řad duchovního stavu. Mezi nejvýznamnější dlužníky z panského

¹⁷⁷ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého VIII*, s. 298

¹⁷⁸ A. Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze království Českého X*, s. 120-121

¹⁷⁹ T. V. Bílek: *Dějiny konfiskací v Čechách II*, Praha 1883, s. 249

¹⁸⁰ SÚA Praha, SM, inv. č. 2 186, M 5 kart. 1440

¹⁸¹ SÚA Praha, SM, inv. č. 2 186, M 5 kart. 1440

¹⁸² tamtéž

¹⁸³ tamtéž

stavu patřili: Vilém z Rožmberka, Adam II. z Hradce a Jaroslav Smiřický ze Smiřic. V roce 1591 činil součet všech luhů vůči Malovci 65 905,5 kop grošů českých. Po Malovcově smrti (červenec 1592) dluh nepatrně klesl na hodnotu 65 103 kop grošů. V červenci 1592 zjistila komise další závazky v celkové hodnotě 5 700 kop grošů, navíc v Malovcových záznamech byla položka 1 900 kop grošů, což činil odhad zastavených předmětů, které měl Malovec v držení. Komise dospěla v červenci 1592 k závěru, že celková výše dluhů Vůči Vilému staršímu Malovci byla ve výši 72 703 kop grošů českých. Věřitelů měl Vilém 25, z nichž většina pocházela z řad nižší šlechty. Tito lidé Malovcovi půjčili sumy v celkové výši 37 250 kop grošů, k této sumě je nutné připočít i částku Malovcem defraudovaných zemských financí.¹⁸⁴ Zmiňovaný rozprodej osobního Malovcova majetku byl způsoben tím, že Vilém poskytl půjčky předním šlechticům, ke kterým si v průběhu osmdesátých let 16. století vybuchoval vztah coby nejvyšší zemský berník a colmistr. Problém s těmito aristokraty byl ten, že příliš nespěchali s placením úroků i samotných půjček, tím se dostal Vilém do spirály dluhů a byl nucen začít s prodejem svých statků Valečova, novoměstský dům, Bučovice a Kněžnin Most. Malovec zároveň nevyhledával veřejný spor s těmito šlechtici, neboť se bál prozrazení svých finančních machinací se zemskými finančními prostředky. Na počátku roku 1593 vydala komise rozhodnutí, které mělo konečně završit případ Malovcem defraudovaných peněz. Komise znovu vyzvala majitelé jmenovaných statků, původně patřící Malovcovi, aby tyto statky odevzdala do správy královské komory. Královská komora měla tyto statky ohodnotit a následně je prodat, zároveň komise sestavila soupis Vilémových dlužníků, kterým zaslala upomínku pod hrozbou tvrdých finančních sankcí k zaplacení svých závazků vůči Malovcovi, respektive královské komoře. Komise ocenila Malovcovi statky na hodnotu 23 000 kop grošů českých, zároveň ocenila zastavené šperky na hodnotu 1 250 kop grošů. Tato suma měla posloužit k zaplacení defraudovaných financí. Defraudovaná suma činila 30 664 kop grošů českých a byla kryta sumou 22 500 kop grošů, která byla získána prodejem Vilémových statků. Zbylé finance byly získány od dvou největších Malovcových dlužníků, Adama II. z Hradce a Jaroslava Smiřického ze Smiřic. Celý případ defraudovaných peněz byl vyřešen až v roce 1598, kdy komise disponovala 32 000 kop grošů českých. Rozdíl činil 1 336 kop grošů, které byly použity následovně: 336 kop grošů bylo použito na zaplacení provozních nákladů a zbylých 1 000 kop grošů bylo darováno vdově po Vilémovi, Kateřině Malovcové z Rychmburka.¹⁸⁵ Malovcovi statky byly prodány následovně: Valečov byl prodán Markétě Kuplířové ze Sulevic za částku 13 000 kop grošů českých, Horní a Dolní Bučice byly

¹⁸⁴ SÚA Praha, SM, inv. č. 2 186, M 5 kart. 1440

¹⁸⁵ SÚA Praha, SM, inv. č. 2 186, M 5 kart. 1440

ohodnoceny sumou 7 500 kop grošů, ale ještě v roce 1598 nedošlo k jejich prodeji a byl nadále v držení císaře. Novoměstský dům získala za 2 000 kop grošů vdova po Vilémovi. Adam II. z Hradce zaplatil svůj dluh ve výši 5 500 kop grošů a Jaroslav Smiřický ze Smiřic vyrovnal svůj dluh v hodnotě 4 000 kop grošů.¹⁸⁶ Činnost komise byla úspěšná, neboť již v polovině roku 1595 se podařilo od dlužníků získat 28 100 kop grošů českých, což představovalo asi 40% z celkových dluhů. Z této částky bylo 9 500 kop grošů použito na splacení defraudovaných financí a 18 600 kop bylo rozděleno mezi Malovcovi věřitele a jako odměna pro členy této komise, známa je suma, kterou obdržel Jan ze Šelnberka, který obdržel 200 kop grošů a Radoslav Vchynský ze Vchynic, který obdržel 300 kop grošů.¹⁸⁷

5.15 Půjčky v rámci rodu

V této době, tedy v druhé polovině 16. století a na počátku 17. století docházelo i ke krátkodobým finančním půjčkám mezi samotnými Malovci. Jednalo se vesměs o půjčky v rozmezí 500 až 1 000 kop grošů českých. Část těchto půjček byla fiktivních, neboť se jednalo o půjčky mezi manželi.¹⁸⁸ K dalším půjčkám docházelo k půjčkám i mezi sourozenci.¹⁸⁹

¹⁸⁶ tamtéž

¹⁸⁷ SÚA Praha, SM, inv. č. 2 186, M 5 kart. 1440

¹⁸⁸ SOA Třeboň, CR-registratura, Malovec, č. 9, kvart. 106, č. 45, kvart. 108 dále: SÚA Praha, DZV 89, fol. D 3, DZV 88, fol. C 9, DZV 92, fol. B 14

¹⁸⁹ SÚA Praha, DZV 90, fol. Q 2, DZV 89, fol. A 12, Nejvyšší purkrabství, registra jistot, č. 111, SOA Třeboň, CR-registratura, Malovec, č. 30, kart. 107

6. Závěr

Bakalářská práce popisuje vývoj jedné větve rytířského rodu Malovců z Malovic, a to Malovců z Pacova. Práce je rozdělena na čtyři hlavní části.

První poskytuje informace o historii rodu Malovců a jejich částečný, značně torzovitý rodokmen. V této části je rovněž poskytnuta informace o vůbec prvním sídle Malovců, které se do dnešní doby nedochovalo, neboť tvrz posloužila k výstavbě hráze zdejšího rybníka a jako zdroj stavebního materiálu k výstavbě domů v obci.

Druhá část dokumentuje majetkovou držbu pacovského panství v letech 1402-1528, kdy bylo toto panství prodáno. Zde jsou zmiňováni hlavní představitelé Malovců z Pacova, hlavně první držitelé panství Petr a Jan Malovcové, kde je větší důraz kladen na Petra a jeho činnost ve dvacátých letech 15. století, kdy je datován jeho spor s Jindřichem z Dubé a na Humpolci. Dále je zde zmiňována činnost Jana Malovce v průběhu husitské revoluce, kdy patřil k umírněné straně a později bojoval v bitvě u Lipan proti radikálním husitům. V této bitvě se Jan Malovec z Pacova i jeho spolubojovníci vyznamenali. Později od jednoho z nich zakoupil hrad Borotín, kam se uchýlil na sklonku života. Jan mladší Malovec byl stoupencem Jiřího z Poděbrad, kterého pak volil za krále a účastnil se poselstev tohoto panovníka do Říma. Dále je zde věnován prostor popisu rozšiřování panství spolu s udělováním práv správnímu městu celého panství, Pacovu.

Třetí kapitola mapuje život Zdeňka Malovce a činnost jeho lapkovské skupiny a jejich příslušníků, v jejichž řadách bylo i několik Zdeňkových příbuzných, kteří se na činnosti této skupiny velkou měrou podíleli. Práce dokumentuje veškeré informace, které o něm poskytují dobové prameny, tudíž se nezaměřuje pouze na činnost skupiny, ale poskytuje dostatek informací o aktivitě Zdeňka Malovce z Pacova před a po lapkovské éře jeho života. Záznamů z doby před lupičskou etapou jeho života není mnoho, ale o životě Zdeňka Malovce po skončení lapkovského řemesla je dostatek, neboť se tento Malovec angažoval v politice a státní správě, zároveň se dožil na svoji dobu vysokého věku. Jeho věk se nedá přesně určit, neboť je známo pouze datum úmrtí (1578). U data narození se prameny rozcházejí, ale historické prameny zmiňují, že již v roce 1507 dosahoval Zdeněk zemských let, neboť se v tomto roce účastnil sněmu, který se konal v Praze. Z těchto informací plyne to, že datum narození muselo být před rokem 1500.

Poslední kapitola práce je zaměřená na ekonomicko-politický vzestup rodu Malovců, který započal v období husitských válek. Hlavní období vzestupu je však kladeno od druhé poloviny 16. století až do počátku 17. století. Zde je práce zaměřena na již zmíněný vzestup rodu, prostor je také věnován pádu některých Malovců. Podrobně je zaznamenána úvěrová politika příslušníků Malovců zaměřená na rod Rožmberků, dále pak na pány z Hradce. Těmto rodům Malovcové poskytli několik desítek půjček, z jejichž úroků pak skupovali další majetky a utvářeli tak ucelená majetková dominia.

Při psaní bakalářské práce jsem vycházel z řady historických dobových pramenů, které byly obohaceny také o poznatky z monografické soudobé literatury, zejména sborníků a novinových článků. Největším problémem při psaní této práce byla skutečnost, že některé soudobé publikace neúmyslně zaměňovali příslušníky rodu Malovců, neboť nezdálo se, že docházelo k tomu, že otec i syn se jmenovali stejně. Některé prameny uvádějí pouze jméno příslušníka rodu, nikoliv období, kdy daný Malovec žil. Jindy jsou zase uvedena jména a data, ale problém nastal v tom, že se k datu vztahovali oba Malovcové a docházelo tak k jejich záměně.

V práci jsem se pokusil nastínit vývoj a vzestup pacovského panství pod vládou Malovců. Zmíněn byl i život Zdeňka Malovce na pozadí jeho lapkovské kariéry, které je věnovaná velká část kapitoly. V poslední části práce jsem pracoval hlavně s velkým množstvím archivních materiálů, které mapují finanční toky mezi Malovci, díky čemuž nastal jejich vzestup. Zde je věnován prostor kauze Viléma Malovce a jím zpronevěřeným financím. Důvodem zpronevěry mohla být snaha obohatit se, ale zde se spíše přikláním k druhé variantě, kterou byla potřeba zajistit své državy. Důvodem bylo, že před zpronevěrou poskytl půjčky vysoce postaveným šlechticům, ale liknavost jejich splátek ho mohla dohnat k tomuto činu.

Téma Malovců je velmi pestré a do budoucna je možné zpracovat ještě řadu námětů, které se budou tímto rodem podrobněji zabývat. Zajímavé by mohly být vztahy mezi jednotlivými větvemi tohoto rodu, což bylo mírně naznačeno v kapitole vztahující se k ekonomické činnosti rodu. Dalším tématem by mohl být vývoj majetkové domény a rozšiřování rodových dominií na úkor drobné šlechty, či zpracování životů jednotlivých Malovců. Nejzajímavějším tématem by ovšem pravděpodobně bylo komplexní zpracování všech příslušníků tohoto rodu od prvního Bohuslava, až po poslední Antonína Malovce.

Seznam použitých pramenů a literatury

Seznam pramenů

Archiv Český čili staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích, díl VI., Ed. František Palacký, Praha 1872

Archiv Český čili staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích, díl XXI., Ed. Václav Schulz, Hynek Gross, Theodor Antl, Praha 1903

Archiv Český čili staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích, díl XIV., Ed. Josef Kalousek, František Dvorský, Václav Vladivoj Tomek, Josef Emler, Praha 1895

Časopis Národního Muzea

Časopis Společnosti přátel starožitností, svazky 18.-19., Praha 1910

Desky zemské větší

Diva Montis Sancti, Bohuslav Balbín, Praha 1665

Folia Historica Bohemica, díl XIV., Red. Jaroslav Pánek, Praha 1990

Jihočeský Sborník Historický, díl III., Roman Pikhart, České Budějovice 1930

Jihočeský Sborník Historický, díl LXII., výk. Red. Rudolf Tecl, Jiří Zálaha, České Budějovice 1993

Lexikon České šlechty, Jan Halada, Praha 1992

Libri confirmationum z let 1354 – 1436, ed. František Antonín Tingl, Josef Emler, Praha 1867– 1889

Ministerstvo vnitra České republiky

Nejvyšší purkrabství, registra jistot

Odhad majetku stavů království Českého z roku 1557, Otto Placht, Praha 1950

Ottův slovník naučný, díl IV., Jan Otto, Praha 1891

Ottův slovník naučný, díl XVIII., Jan Otto, Praha 1902

Sborník Archivu ministerstva vnitra, Václav Pešák, Praha 1940

Slovník staročeský, Jan Gebauer, Praha 1970

SOA Třeboň

SOA Třeboň, pracoviště Jindřichův Hradec

soupis poplatnictva 14 krajů v království Českém z roku 1603, František Marat, Praha 1899

Sněmy České, díl II., tisk Eduard Grégr, Praha 1880

Sněmy České, díl IV., tisk Eduard Grégr, Praha 1886

Sněmy České, díl V., tisk Eduard Grégr, Praha 1887

Sněmy České, díl VI., tisk Eduard Grégr, Praha 1890

Sněmy České, díl VII., tisk Eduard Grégr, Praha 1891

SÚA Praha

Úvěr a zadlužení feudálního velkostatku v předběllohorských Čechách: Finanční hospodaření pánů z Hradce 1560-1596, Václav Ledvinka, Praha 1985

Vlastivědný sborník Pelhřimovska, Jan Tomášek, Pelhřimov 1997

Z mého kraje, ročník XXXIV., č. 1

Žižkovské listy

Seznam literatury

- Bartoš, František Michálek: České Dějiny, II/ 5-7, Praha 1947, 1965, 1966
- Bílek, Tomáš Václav: Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618. Část druhá, Praha 1883
- Březan, Václav: Životy posledních Rožmberků, Praha 1985
- Bůžek, Václav: Rytíři renesančních Čech, Praha 1995
- Bůžek, Václav: Úvěrové podnikání nižší šlechty v předbělohorských Čechách, Praha 1989
- Cikhart, Roman: Historický místopis Borotína, Praha 1946
- Čornej, Petr: Lipanská křižovatka: příčiny, průběh a historický význam jedné bitvy, Praha 1992
- Čornej, Petr: Lipany, Praha 1990
- Čornej, Petr: Velké dějiny zemí Koruny České VI, Praha – Litomyšl
- Čornej Petr: Velké dějiny zemí Koruny České V, Praha – Litomyšl
- Dobiáš, Josef: Dějiny královského města Pelhřimova a jeho okolí: doba předhusitská, Pelhřimov, 1927
- Dobiáš, Josef: Dějiny královského města Pelhřimova a jeho okolí: doba reformační, Pelhřimov, 1936
- Charvát, Jaroslav: Dílo Františka Palackého, Praha 1941
- Janáček, Josef: České dějiny: Doba předbělohorská 1526-1547. Kniha 1. díl 2, Praha 1984
- Straka, Josef: Z táborské knihy černé, Tábor 1937
- Lukášek, Josef: Dějiny hradu Orlíka nad Humpolcem, Praha 1945
- Míka, Alois: Osud slavného domu: Rozkvět a pád rožmberského dominia, České Budějovice 1970
- Míka, Alois: Poddaný lid v Čechách v první polovině 16. století, Praha 1960
- Palacký, František: Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě, díl V., Praha 1878
- Petráň, Josef: Skladba pohusitské aristokracie v Čechách, Praha 1976
- Sedláček, August: Hrady, zámky a tvrze království Českého, díl III., Praha 1884

- Sedláček, August: Hrady, zámky a tvrze království Českého, díl IV., Praha 1885
- Sedláček, August: Hrady, zámky a tvrze království Českého, díl VII., Praha 1890
- Sedláček, August: Hrady, zámky a tvrze království Českého, díl VIII., Praha 1891
- Sedláček, August: Hrady, zámky a tvrze království Českého, díl IX., Praha 1893
- Sedláček, August: Hrady, zámky a tvrze království Českého, díl X., Praha 1895
- Sedláček, August: Hrady, zámky a tvrze království Českého, díl XI., Praha 1897
- Šmahel, František: Husitská revoluce 1-4, Praha 1996
- Urbánek, Rudolf: České dějiny III/1-4, Praha, 1915, 1918,1930,1962
- Urbánek, Rudolf: O volbě Jiřího z Poděbrad za krále Českého 2. března 1458, Praha 1958

Přílohy

Příloha č. 1 – Listina Jana mladšího z Pacova

„Já, Jan Malovec z Pacova, vyznávám tímto listem obecně, kdož jej čísti nebo čtoucí slyšeti budou, že vida velikou práci svých věrných a milich lidí poddaných z Pacova a jichž škody, kteréž jsou brali v tato léta nebezpečná a válečná a v tom jich trpělivost a víru, snaženství i milost, kterouž jsou ke mně měli, pomoc a službu jich, kterouž jsou mi činili a dá-li Bůh, potom činiti budou moci tím lépe, a jinak jich toho lépe odplatiti nemoha a boje se, by potom mými budoucími (nástupci) obtíženi nebyli, s dobrým rozmyslem a s přátelskou radou dal jsem, i tímto listem dávám jim i jejich dědicům i všem jich budoucím: Nejprve, že je při jich právech a svobodách, kteréž od starodávna měli jsou a mají ostavuji, i ode mne i od mých budoucích neporušena zůstati mají. Také, kteréhož jsou řádu používali o vysazování konšel a volení rychtáře, toho aby požívali (užívali) nyní, i věčně oni i jich budoucí. Také jim dávám i činím s nimi tuto zvláštní milost, že každý člověk v městě Pacově přebývající, osedlý i neosedlý, obého pohlaví, mužského i ženského, svůj statek movitý i nemovitý, jakžkolivěk jmenovaný, kterémukoli člověku nebo osobě, mně aneb mým budoucím i té obci hodnému, bude moci dáti, odkázati aneb poručiti, komu se bude jemu zdáti, zdráv jsa, nebo na smrtelné posteli, tak, že poručenství má učiniti vedle obyčeje starého, jakož se v kouřimi děje aneb v knihy městské tu v Pacově zapsati moci bude. A kterého by člověka Bůh neuchoval, že by v tom umřel, ostavě po sobě děti i statek, tehdy konšelé, kteříž jsou, neb v ty chvíle budou, mají a dlužni jsou opatřiti, aby ten statek těm sirotkům utracen nebyl ani aby jeho ubývalo. A jestliže by někdo aneb některý z obyvatelů již řečeného města Pacova umřel neb zemře-li bez odkázání neb bez poručenství statku svého a nepozůstavivše po sobě pravých dědiců kteréhožkoli pohlaví, tehdy veškerém jich nebo jeho statek movitý i nemovitý, kterýbykoli byl nalezen a kterýmžbykolivěk mohl jménem jmenován býti, na nejbližšího jeho nebo jich přítele má spadnouti dědičně a svobodně plným dědickým právem bez vsí mé i mých budoucích překážky, však tak, aby to konšelé, kteříž jsou neb potom budou, zjednali a způsobili, aby taková zboží a statkové na jiná zboží ven z města vydávána nebyla a zvláště statkové sirotčí. Také jestliže by se přihodilo, že by který člověk tu v Pacově umřel, nečině poručenství a nemaje dědiců ani přátel, takže by se v celém roce žádný přítel nemohl optati, tehdy statku toho, tak umrlého, mají býti mocní poručníci konšelé z města Pacova a ten statek mají obrátiti na zádušní tu, kdež se jim zdáti nejlépe bude i té obci beze vsí mé překážky i mých budoucích. Také jim dávám tutu zvláštní svobodu, abych já ani moji budoucí jich sirotků ani vdov mocí a násilím ani kterým utištěním nedával k svatému manželství bez rad a

povolení přátelského. Také po mé smrti, dá-li by Pán Bůh, že bych děti po sobě zůstavil, aneb dědice jiné a událo-li by se, že by těch bylo několik a dědictví mezi se chtěli rozdělit, tehda města Pacova nebudou moci mezi se dělit věčně ani jich budoucí, k jich zlému a toho města Pacova k roztržení, ačkolivěk úroky a požitky spravedlivé moci budou mezi se rozdělit, ale lidi a města nic. Ale svrchupsaní obyvatelé pacovští budou odpočívati v řádu a jednotě pod jedním rychtářem a pod jedněmi konšely beze všeho obtížení nespravedlivého mého i mých budoucích. Kterěžto svobody a milosti neb svolení v tomto listu popsané já svrchupsaný Malovec za se i za své budoucí i potomní zdržeti slibujem a zachovati pevně a věrně měšťanům i obci pacovské bez přerušení všelikterého. Na potvrzení toho všeho pro lepší jistotu svou dobrou vůlí i s vůlí a radou svých přátel, svou pečeť vlastní přivěsil jsem k tomuto listu, jenž jest dán a psán léta božího 1447 v den sv. Řehoře.“

Příloha č. 2 – Erb Malovců z Malovic

převzato: <http://www.clubcc.cz/clubcc/cestar/erby/malovic.html>, 20. 6. 2013